

leto VI.
marec 1962
štev. 3

Mladika

IZ VSEBINE:

- PREGANJANJE JUDOV
- MESANI ZAKONI
- IZ KRONIKE NASIH VASI
- APRILSKE SALE
- MRLIČ NAŠE MLADOSTI
- NOVELE • NOVE KNJIGE
- KULTURNI DOGODKI
- RADIO • SPORT
- KRIZANKE IN UGANKE

Uredil

JOZE PETERLIN

Zunanja oprema:

Edi Žerjav in Maja Pertotova

Linorezi na naslovni strani:

Marino Kokorovec

VSEBINA

Stanko Janežič: Vsem, ki pišejo . . .	21
Nataša Kalanova: Mešani zakoni . . .	22
Lev Detela: Spokojnost v večeru . . .	22
J. P.: Na pragu pomladi . . .	23
Dr. Jakob Ukmar: Pregarjanje Judov . . .	24
Drago Štoka: Pravni koticček . . .	25
J. P.: Dom v Gorici . . .	26
F. M.: Gledališča . . .	26
Jurij Slama: Janežičeva Moja podoba . . .	27
Zdenka Pertot: Beličičeva Nova pesem . . .	27
Dorica Posavec: En dan življenja . . .	28
Milena Merlak-Detela: Mrlič naše mladosti . . .	28
Maks Šah: Aprilske šale v ljudskih izročilih . . .	31
L. S.: Iz kronike naših vasi . . .	32
Aleksej: Vesna . . .	32
Aleksej: Kočija . . .	33
Fon le Fort - Maris Kresna: Pila tova žena . . .	34
Naše letošnje romanje . . .	36
Dr. Milan Starc: Bolezen naših oči . . .	37
Marija Štrekelj: Radio, film, gledališče . . .	37
Sergej Pahor: Po svetovnem prvenstvu v Zakopanih . . .	38
Aleksander Možina: Poslanstvo skavtizma . . .	39
Danilo Lovrečič: Odstavki . . .	40

Revijo izdaja in urejuje uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Janežič Stanko, Mljač Franc, Slama Jurij, Šah Maks, Štoka Drago, Pahor Sergij, Peterlin Jože

Uredništvo in uprava: Trst, via Trento št. 2 — Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Odgovorni urednik: dr. Lojze Škerl

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica Sv. Franciška 20 — Telefon 29-477

PRVA PREDSTAVA FILMA »SENILNOST« V TRSTU

Lansko jesen je tudi mene povleklo v gručo ljudi, ki so opazovali snemanje filma »Senilnost«. Zdjaj sem gledal igralce tam blizu ribarnice, potem spet na Velikem trgu pred mestno hišo. To je bilo prvič, da sem lahko od blizu gledal, kako nastaja film.

Z zanimanjem sem zato pričakoval, kdaj bom lahko film v kino dvorani tudi gledal. Rad bi bil videl naše mesto na platnu, morje, znane palače — in še to sem verjel, da je morda tisti aparat kdaj ujel tudi množico in med njo mene, ki sem opazoval to delo, kajti zgodilo se je, da je žaromet včasih posvetil tudi vame.

Napovedana je bila prva predstava tega filma v Trstu. Na prvo nisem šel, ker je bila vstopnina previsoka. Šel sem kasneje.

Vendar me je film razočaral. Mislim sem, da bom videl Trst v živih jesenskih barvah, naše živahne ulice in trge, toda videl sem le dež, dež... Režiser pač ni mogel podati slike mesta, ki je danes drugačno kot pa je bilo v času, ko se dejanje odigrava. Zato je slikal le pritličja palač in ni mogel »dvigniti pogleda«.

Te Svevove zgodbe nisem poznal. Baje jo je hotel podati režiser čim bolj verno in točno. Zato pa je ostal film nujno temen in mrk, brez življenjskega optimizma in ne vem, ali bo zadovoljil gledalce.

Radoveden sem, kako sodite o filmu Vi.

M. Danec

Tokrat bi želeli opozoriti le na to, da je po državni cenzuri »prepovedan mladini pod 16. letom«, po cerkveni pa sploh »odklonjen«. Zato filma ne priporočamo. Podrobno kritično oceno pa bomo objavili prihodnjč.

POKOJNINA

Nekje sem slišala, da bo povišana pokojnina sorodnikom padlih v vojni. Ali bi mi lahko odgovorili, ali je to res.

I. M.

Dne 6. dec. 1961 je Parlament odobrila nov zakon, s katerim povišuje pokojnino vdovam, staršem in krvnim sorodnikom padlih v vojni.

Vojne vdove (mednje spadajo žene padlih na bojišču ali umrlih v ječah ali onih, ki so postali žrtev pri pobiranju raznega orožja) bodo deležne od 1. jan. 1962 poviška za 15.500 letno, od 1. jul. 1962 poviška 40.000 lir, od 1. jul. 1963 pa letnega poviška 60.000 lir. Poleg tega pa bodo zavarovalna nakazila povišana od 1. jul. 1962 za 9.000 in od 1. jul. 1963 za

24.000 lir: ta nakazila bodo izplačana že s 60. in ne več s 65. letom, kakor je predvideval dosedanji zakon. Vajen je tudi sklep, da bodo univerzitetnim študentom, ki so vojne sirote, nakazali od prvega januarja 1962 letni povišek 24.000 lir, od prvega julija 1963 pa povišek 36.000. Univerzitetni študentje bodo prejeli ta nakazila do 26. leta. Prav tako bodo imele pravico do nakazil, katera bodo še določili vojne vdove, ki so se drugič poročile.

PISMO IZ ARGENTINE

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu razpisuje umetnostno loterijo. Namen loterije je:

- dati v naše domove slovenske umetnine;
- dvigniti zanimanje za likovno umetnost;
- pridobiti vire za kulturno delo.

Pri loteriji lahko zadenete dela znanih umetnikov kot so Gorše, Spacal, Černigoj, Remčeva, Kramolc, Savinškova in mnogih drugih. V prodaji je le 1500 srečk po 900 lir srečka. Možnost zadetka je 1:75.

Prazne stene naših domov so mrtve, kakor družine, v katerih ni otroškega smeha in veselja.

Na upravi Mladike dobite do 15. aprila srečke, ki so še na razpolago. Pohižite! Po tem datumu, moramo srečke vrniti, ker se 15. aprila že prične žrebanje.

KNJIŽICE

V zbirki KNJIŽIC so v zadnjem času izšle naslednje knjižice:

KONEC SVETA SE BLIŽA, tako pravijo Jehovci. Knjižica na poljuden način poučuje, kako prazna so uganjanja o koncu sveta. Vse to je pridržano tistemu, ki je svet ustvaril, ne pa človeku.

ZAKRAMENT ONEMOGLIH govori o potrebi in vrednosti zakramenta onemoglih.

CERKVENI ZBOR 1962. Ta poslednja knjižica govori o aktualnem svetovnem vprašanju, o cerkvenem zboru, ki je napovedan za to jesen. Knjižica je tržaško pastirsko pismo za leto 1962.

Knjižice, ki nas seznanjajo s sodobnimi vprašanji, dobite pri dušnih pastirjih in v knjigarnah v Trstu in v Gorici. Cena 50 lir.

Z NAŠIH SREDNIH SOL

Dijaki naših srednjih šol so v tem šolskem letu izdali že štirikrat svoje glasilo »Literarne vaje«. Poskušajo z vsem: prozo, poezijo, likovno umetno (Nadaljevanje na 3. strani platnic)

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 1000 (1200) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 2 funta.

VSEM, KI PIŠEJO

ob prazniku
sv. Frančiška
Salesškega
zavetnika
pisateljev
in časnikarjev

Nekdo je dejal, da je preveč ljudi, ki pišejo. Morda bi bilo bolje to misel izraziti drugače: Premalo je piscev, ki bi se dovolj zavedali svoje odgovornosti.

Tiskarne dan za dnem bruhaajo na milijone in milijone časopisov in knjig. Tri milijarde človeštva hlastno uživa to papirnato hrano, takšno pač, kot je skuhana. Izbira je posebno za nekatere silno težka, skoro nemogoča.

Zato bo tako težko stati pisatelju in časnikarju na pravični sodbi pred Gospodom. Njegova beseda ni ostala med štirimi stenami zaprta. Veter jo je razvel na vse štiri strani sveta in semena so padala v blizka in daljna in tuja srca in so tam poganjala sad še stoletja in tisočletja potem, ko je že strohnela roka prvega sejalca.

GLAVNA NAČELA

Katera so glavna načela, ki naj vodijo pisatelja in časnikarja pri njegovem delu?

Ljubezni do resnice — to je prvo in glavno vodilo. Resnica mora svetiti meni in preko mene mojemu bližnjemu. Zaradi resnice, ki jo spoštujem in ji ostajam tudi za ceno velikih žrtev zvest, smem nositi častno ime: luč.

Kraljestvo teme je danes tako mogočno, ker so premnogi, ki pišejo, postavili na prestol razuzdanko laž. Laž pa vodi v suženjstvo. Samo resnica nas bo osvobodila — po zagotovilu velikega Učitelja in edinega Osvoboditelja Kristusa.

»Obsodba pa je v tem,« govori učlovečeni Bog, »da je prišla luč na svet, pa so ljudje bolj vzljubili temo ko luč, zakaj njih dela so bila hudobna. Kajti vsak, kdor dela hudo, sovraži luč in ne hodi k luči, da bi se ne spričala njegova dela; kdor pa vrši resnico, prihaja k luči, da se njegova dela razodenejo, ker so storjena v Bogu« (Jan 3, 19-21).

Resnica vodi do pravice in za to se mora pisec nenehoma boriti, pa naj je to bralcu in javnemu mnenju in oblasti všeč ali pa ne.

Z ljubeznijo do resnice in pravice mora biti povezana srčna dobrota. Božječloveška dobrota mora ne le tleti, temveč plameneti v srcu vsakega človeka, ki želi s perešom usmerjati stopinje soljudi.

Dobrota, plemenitost, usmiljenje — to rešuje in bo reševalo človeštvo, da se ne pakolje med seboj.

Največji zločinci sveta so zato podpisani ali nepodpisani podpihovalci sovraštva in zla, čeprav svobodno za pisalno mizo sede in jim nihče ne puli peresa iz rok. Tisti, ki se po ječah pokore, so le njih podaljšana roka, ki je zlohотно idejo povedla do stvarnosti. Zemeljska pravica ne išče prvega avtorja, iskala in našla pa ga bo božja in večna pravica.

Kdor hoče z resnico in pravico in dobrostjo do src soljudi, jih mora odevati v lepотно harmonijo. Pisanje brez vsakega estetičnega čuta boli in odbija, pa naj gre tudi za preprost članek in poročilo.

Ko bi ljudje manj pisali, pa tisto tako, kot se spodobi!

Prav je, da v sebi in v svojem okolju podpiramo čut izbirične zahtevnosti, pa naj gre za vsebino ali obliko.

SODOBNOST PISANJA

Vsaka dejavnost, kulturna še posebej, mora biti sodobna. Res mora upoštevati pretoklost, toda videti mora sedanji obraz sveta in usmerjati v bodočnost.

Lepo o tem govori pesnik in teološki profesor Karel Truhlar:

Na narodnostno mešanih ozemljih prihaja pogosto do mešanih zakonov. Skrivnostnim potem in vezem suhi razum pač ne more postavljati meja. To je človeška bližina in notranje nagnjenje, ki mu ne postavlja ovir narodnost ali kaj drugega. V to skrivnost je težko posegati.

Vendar bi se radi ustavili za trenutek ob tem vprašanju, ker je na tem narodnostno mešanem ozemlju, na katerem živimo, zelo pereče. Spomnimo se dogodka, ki se je odigral pred nedavnim v Devinu, ko je bilo ustreljeno slovensko dekle. Kot slišimo, prihaja do podobnih nesporazumov še marsikje, ki se k sreči vsaj ne končajo tako tragično, kot se je končal devinski primer. In vendar bi radi opozorili, naj bodo slovenska dekleta previdna. Ni mogoče reči, da bi ne bil mešani zakon nikdar srečen, vendar zelo pogosto ni.

Ko opozarjamo na to, naj se slovenski fant in dekle ne poroči z zakonskim drugom druge vere ali brezvercem, tako bi ju radi opozorili, naj se poročita tudi z zakonskim drugom naše narodnosti. Odpadlo bo toliko nesoglasij, toliko žalosti, toliko lepših spominov ne bo treba pokopati, toliko lepše bo v družbi, ki ne bo tuja...

Poznavalci razmer pravijo, da naš človek, ki se poroči z zakonskim drugom, ki ni Slovenec, ne prihaja več v slovensko družbo. Eden ne zna slovensko in bi mu bilo zato v slovenski družbi nerodno. V tej družini ni več slovenskega časopisa in ne slovenske revije ali knjige, ker pač eden ne zna slovenskega jezika, drugi pa zna oba jezika. Na slovenske prosvetne in kulturne prireditve te družine ni, ker eden ne razume slovenskega jezika. Da bi en zakonski drug ne ostal sam doma, tudi drugi ne gre. Tako polagoma slovenski človek odmira slovenski skupnosti in družina postaja popolnoma neslovenska.

V vsakem primeru, ko si izbere dekle ali fant moža ali ženo v tuji narodnosti, v vsakem primeru je ta odmril za slovensko skupnost. Redke so izjeme.

Sreča lahko čaka človeka marsikje in vsakdo bo pomislil, preden bo našemu fantu ali dekletu svetoval ali odsvetoval zakon, ki ga namerava skleniti. Vendar bi radi rekli prej, mnogo prej kot misli kdo na dokončno zvezo, naj temeljito prej pomisli. Zato tudi vabimo slovenske fante in dekleta, naj ustvarijo slovensko družbo v našem mestu. Pošteno, lepo in zdravo družbo! Tudi to bo morda marsikdaj pomagalo, da ne bo med nami toliko na hitro in nepremišljeno sklenjenih zakonov, ki pogosto prav zaradi tega niso srečni.

Ustvarjajmo slovenske družine — poštene in zdrave! Slovenska družina pa je le takrat, ko sta oba zakonca slovenske narodnosti.

Nataša Kalanova

Spokojnost

V VEČERU

Starka sedi na temnozelenem fotelju pod škripajočo uro kavico in nagačenimi glavami divjih prašičev in volkov. Sicer je žalostno in samotno, vendar se počuti kot gospodarica nekega starega in slavnega kraljestva, katerega življenje bo ona sama in edina zaključila. Vojaki in podložniki so jo že davno zapustili, na nekdanj bleščečih omarah se nabirajo debele plasti prahu in visoki kačasti svečniki so se obdali z gostimi mrežami pajčevin. Vsa oprava potuje nazaj v stare imenitne čase, ko so bili tu banketi in ples, ko so tu sanjali o lepi in uspešni bodočnosti ter so dvigali kristalne čaše. Klavir v kotu molči že leta in leta, starka pa še vedno posluša čudovite melodije in ritme, ki so utripali v pestrem valovanju barv, modnih oblačil in galantnih dovtipov, v vrvežu lampiončkov in pisanih trakov. Oprava in starka potujeta počasi in dostojanstveno nazaj v boljše čase, ko so v ostri zim kurili peči in je strežnica na velikih srebrnih pladnjih nosila sko lelice z zlatimi robovi in rdeče zelenimi cvetlicami. V obednic: se je točno opoldne oglašal zvonček, jedi so servirali fino in z okusom in gostje so ploskali duhovitim domislicam svoje gostiteljice. V stranski sobi so igrali biljard ali šah in bele krogle so tekale pod obrazi razvnetih ljubiteljev. Ob petih se je pojavljal gospod, tiho in samotno se je pozdravljal z ženo, za trenutek prisluhnil sinovemu ščebetanju in odhitel v knjižnico. Da, življenje je bilo točno, polno in prefinjeno.

Starka se zavije v velik črn šal in strmi skozi steklena okna od jeseni zamegljeni travnik. Gleda in se čudi težkim, samotnim oblakom, ki se pasejo po vijoličastem nebu. Zdi se ji, da je še vedno ostalo nekaj od nekdanje sreče in sinovega vreščanja tistih dni, ko se je še podil po travniku pred hišo in spuščal ognjeno-rdeče papirnate zmaje ali premikal po bližnji mlaki lesene ladji-ce. Čeprav se je takrat začejala vojna, je vendar slutila, da je sin ni občutil: njegova mladost je morala kljub nasajenim bajonetom premikajočih se straž in žičnim poljem v ozadju, potekati brezskrbno in veselo. Papirnate zmaje in lesene ladji-ce so sicer zamenjale vojaške papirnate čake, loki in puške iz bezgovega lesa, a v hiši je ostajala mladost z vsemi presenečenji in toplimi pričakovanji. Kljub grmenju v daljavi je travnik ležal ravnodušno in spokojno, trava je cvetela in se bohotno razraščala in ptice so, kot vedno, na večer posedale po črnkasti prsti ob mlaki in plahutale s teminimi krili. Letni časi so se menjavali kot prej in tudi trava je zunaj porumenela ali ozelenela ali pa jo je prekril sneg. Resnično se je zdelo, da se vojna njihove hiše ne bo dotaknila. Stala je kot svetla točka sreli neskočno turbobne pokrajine, kot nek poseben simbol in ščit, ki bo odbil vse nevolje zunanje-ga sveta.

Temni oboroženi možje pa so se kljub temu pojavili iznenada in nepričakovano. Sin je tekal po dolgem stopnišču s kame-nitimi stebri in po enobarvni rdeči preprogi z zlatim robom. Slišal je, kako neznanci potihno govore z materjo. Oče, ki so mu pravili izdajalec, se je poslavljaj žalostno in odsotno in mati je jokala. Sin se je skrival za stopniščno ograjo, ko so sobna vrata zgoraj nenadoma turbobno zaškripala; videl je, kako so se vrat-nice kot velikanski pokrov začarane omarice sunkovito odprle in temne sence so švignile pod sivi strop. Možje so se z očetom naglo spuščali po stopnišču, mati pa je divje zakričala in dvigni-

la pesti. Deček se je odlučil od ograje in stekel proti materi; ujel je še očetov nežno žalostni zadnji pogled in bridko zajokal.

Dnevi so od tedaj minevali mračno in togo, kot da bi bili priklenjeni z železno verigo na presunljivi čas in starka se je predajala grozi in strahu, ki je stopil nenadoma do nje. Zjutraj se je prebujala s težavo in neprijetno, glava se ji je premikala počasi in boleče, medtem ko so ji ustnice trepetale pod rdečimi napihnjenimi vekami.

Novica, da je umrl, je prišla kljub temu nepričakovano. Starka se je zapirala v sobo, kjer je na mizi stala velika slika, obdana od sveč in rož. Deček je tiho odpiral vrata in se čudil svetu nekih drugih težkih in nerazumljivih stvari, ki so letale više in bolj grozeče kot rdeči zmaji v jesenskih dneh. Tako je rasel in spoznaval, starka pa je živela tiho in v spominih na moža. Vojna je minila in končno je tudi sin odrasel in odšel v večje mesto, na mater pa se ni več spomnil vsak dan. Starka pa kljub sinovemu prigovarjanju ni hotela odpotovati z njim. Ostala je v svoji stari ljubeznivi hiši z velikimi steklenimi okni in raznobarnimi vazami po omarah, v hiši z velikimi bleščečimi zrcali in dolgim zavitim stopniščem z volčjimi glavami.

Tako sedi in živi osamljeno že leta in leta. Za velikimi steklenimi okni v ozadju zeleni ali umira travnik in življenje teče v enakomernem ritmu. Njeno dihanje je počasno in utrujeno in prav dobro čuti, da se bo kmalu in zagotovo zgodilo. Spomin se ji vrača k možu in vesela je tistega, kar je bilo. Od časa do časa se spusti z naslanjača in z dolgo leseno palico drsa proti ognjišču pri vratih, kjer si pogreje svoj vsakodnevni čaj. Poredko jo obišče pismonoša ali soseda z jestvinami in denarjem od sina. Njene misli so vsak dan šibkejše in motnejše in sanje se približujejo z nenavadno močjo in postajajo resnica. Vendar je tudi to ne plaši. Svoj korak že usmerja na novo, popolnoma neznano področje, ki jo navdaja z globokim strahom, a tudi upanjem. Starka se počasi in trepetajoče plazi z veliko leseno palico k ognjišču ali k naslonjaču. Življenje se oži in oži, mladost pa se širi kot kažipot v novo življenje in ji daje vero in pogum. Z zaupajočimi očmi zre na travnik pod svojo posebno staro hišo, v enakomernem ritmu drsa in se premika po zapuščenih ljubljenih sobah. Starka živi v velikem in svetem pričakovanju, ker pozna resnico in ve, da se bo zgodilo zagotovo in neizprosno. Tako kroži dneve in dneve po svojem tihem izumrlem domu; telo ji je šibko in ubogo, a duh se ji že dviga nad neizmernim morjem križev in nagrobnih spomenikov in kot belo darovano kadilo trepeta v silah neba.

»Konservativizem uniči organizem prav tako kot revolucija; med obojima je razlika kot med senilno onemoglostjo in nasilno smrtjo: v obeh primerih gre nazadnje za eno in isto, za smrt življenja. Življenje mora varno mimo obeh čeri, mimo konservativizma in revolucije. Ne konservativizem, temveč življenje iz tradicije! Ne revolucija, temveč razvoj« (Revolucija, konservativizem in življenje kulture, Medobsej 1961, VI. 105).

V istem članku avtor piše o asketiki in vlogi časnikarja takole:

»Asketika, ki se ne bi ozirala na nove ureditve in se ne bi ob njih in zanje izpopolnjevala, bi bila mrtva... Poznati mora „grehe“, ki vanje lahko pada časnikar: če nikoli ne govori o bistvenem; če majhne nezgode spreminja v katastrofe; če ne misli na npravne in socialne posledice vsega, kar poroča; če sam ne ve, kaj piše; če ne obvladuje vprašanj, ki jih obravnava; če je neposredno ali posredno na

Na pragu pomladi

Že se prebujajo pomladi. V paštnih pod Koutovelom so zacveteli mandeljni, ob poteh s Katinare v Ricmanje je zacvetel beli trn in vmes marelice in breskve. Vse tja v Dolino, Mačkovlje, proti Repentabru in Bazovici, proti Sv. Križu in Nabrežini, povsod kliče sonce cvetje in novo življenje.

Praznik sv. Jožefa je znanilec sonca in pomladi, cvetja in lepih dni. Zemlja se je prebudila.

Vsako leto hitimo za ta praznik k cerkvi-cam, ki so na naši zemlji posvečene varuhu svete družine. Na Tržaškem nas posebej vabi Ricmanje. Po vseh bregih hitimo za lepo donečimi zvonovi, ki vabijo iz obeh stolpov.

Cerkev je vsa praznična in pramen luči, ki sveti pred oltarjem, se zdi ta dan še bolj živ in še bolj skrivnosten.

Pomlad, prebujenje...

Še nekaj časa in delo bo klicalo nas vse na vrtove, na njive, v vinograde. Vrtove bomo prekopali in posejali. A delali bomo ob delavnikih, nedelje bomo posvetili svoji duhovni rasti. Naše vsakdanje delo, ki ga bomo opravili ob delavnikih, bo imelo toliko večji blagoslov.

Sveti Jožef — delavec nam je vzor, kako naj izpolnimo delavni dan in kako Gospodovega.

Ne pozabimo tudi na svojo kulturno - izobraževalno rast! Naj naša prosvetna društva ne zaspe ob topli pomladi in naše prosvetne dvorane naj ne ostajajo prazne. Morda so bili ti prostori pozimi premrzli.

Odprimo okna in naj stopi tudi v naše društvene prostore pomlad! Do nastopa vročega poletja imamo dragoceni čas za našo prosvetno in kulturno življenje. Naj zapolje s polno pomladno silo. Kjer je spalo vse zimske mesece, naj ga prebudi pomlad!

Pomlad — mladost — življenje!

J. P.

prodaj; če se udinja pri umazanih ekonomskih in političnih igrah; če nikdar ne oporeka glavnemu uradniku in zato razširja misli, ki jih ima za zmotne; če v svojem delu gleda edino na porast naročnikov; če se obrača po vetru; če laže; če bralce pušča in potrjuje v utvarah in predsodkih; če zastruplja javno mneje; če ljudi poneumnjuje; če ob vsem nerga in nikoli ni konstruktiven itd.» (Prav tam, 109-110).

Rastimo v vse bolj popolne pisatelje in časnikarje, čeprav v majhnih razmerah in trdih okoliščinah. Vsak po svoji moči in sposobnostih.

Vsi pa vselej ljubimo resnico in pravico in dobroto in tem bistvenim krepostim tudi za ceno žrtev zvesti ostanimo. V hrepenenju po lepoti ne bodimo gluhi pred klici našega človeka in sodobnosti.

Naj hodi z nami božji blagoslov in priprošnja sv. Frančiška.

STANKO JANEŽIČ

PREGANJANJE JUDOV in razmerje Izraela DO KRŠČANSTVA

V prvih stoletjih po Kristusu niso kristjani nikdar preganjali Judov. Nasprotno so Judje sovražili krščjane in jim delali težave, kjer so le mogli. Apostol Pavel je skusil veliko tistega nasprotovanja. Sploh so bili Judje prvotni in zagrizeni sovražniki krščjanstva; pogani so prišli šele za njimi. Kristjani so jim bili odpadniki od svete Mojzesove postave, izven katere, po njihovem naziranju, ni zveličanja. Če bi bila sprejela Cerkev vsaj glavne judovske postave in bi se bila postavila kot nekaka judovska ločina, bi bili Judje to še morda kako tolerirali. Da je pa šlo krščjanstvo svojo pot med poganske narode in ni svojih vernikov devalo pod Mojzesovo postavo, to je preveč žalilo versko-nacionalni ponos Judov; tega niso kristjanom nikdar odpustili.

Rimska poganska država Judov ni marala, ne zaradi njihove nedržavne vere, ampak ker so uprizarjali nemire ter bili zelo uporni in nezanesljivi državljani. Srednjeveška zgodovina nam pa poroča, da so krščjanski narodi včasih Jude preganjali. Tu je treba predvsem pibiti, da Cerkev kot taka, to se pravi cerkveni predstojniki, niso nikdar Judov preganjali. Nasprotno so papeži večkrat izdali postave v zaščito preganjanih Judov. Dalje je treba upoštevati, da so bili kristjani v vseh tistih bojih samo v defenzivi; to je, branili so se proti Judom, ki so jih gospodarsko izžemali z visokimi obrestmi in bili v spotiko verskemu življenju. Končno ne smemo pozabiti, da če so v prejšnjih stoletjih kristjani kdaj proti Judom dejansko nastopali, niso nikdar Jude kot take ali kot narod semitskega plemena sovražili. Nastopali so proti posameznikom, in sicer zaradi krivic, ki so jih počenjali ali zaradi nevarnosti, ki so od one strani pretile. Preganjanje judovskega naroda kot takega ali v celoti, ta nekrščjanska grdobija se je pojavila šele v prosvitljenem dvajsetem stoletju, in sicer na tak način, ki daleč presega vse grozovitosti prejšnjih časov. Ogromno število judovskih družin so odpeljali na nečloveški način ter več milijonov Judov, mož, žena in otrok, pomorili v plinskih celicah. In vse to, ne da bi bili Judje kaj hudega storili; njih edini zločin v očeh tistih krutih preganjalcev je bil ta, da so bili judovske rase.

Tistega krutega duha, ki je neusmiljeno moril ljudi judovskega rodu, ne smemo biti deležni mi kristjani, četudi skušajo nekateri tisti protijudovski ali antisemitski postopek opravičiti na razne načine in celo iz verskega vidika. Katoliška Cerkev je zavedno čisto drugačnega duha. Ona gleda pravilno na zgodovinsko usodo judovskega naroda in zavrača, že iz zgolj človeškega in še bolj iz verskega stališča, sleherno preganjanje Judov ter uči spoštovanje in krščjansko ljubezen do tistega ljudstva.

Da, iz človeškega in iz verskega vidika obsoja Cerkev vse tiste antisemitske sovražnosti in pokole judovskih ljudi. Saj spadajo v okvir rasizma, to je sovraštva med rasami, med plemeni in narodi, iz katerih je sestavljen človeški rod na tej naši zemlji. Kaj pomaga toliko hvalisan materialni napredek v mehaniki in kemiji, če so pa iz naše zemlje naredili zverinjak, v katerem se zverine v človeški podobi ravsajo in kavsajo, da je joj? Kdo bi mislil, da je v naprednem dvajsetem stoletju možno preganjanje zamorcev, da je možno preziranje narodnih manjšin, da je možna sistematična tendenca izbrisati nekatere narode raz obličja zemlje? Res, pravi napredek bo, ko iz zverin postanemo spet ljudje, ljudje, ki se zavedajo svojega skupnega izvora od istega Stvarnika, torej istega človeškega dostojanstva, kjer ima vsakdo pravico do spoštovanja od strani sobrata. Kaj šele v krščjanskem gledanju, kjer tvorimo z Odrešenikom eno samo skrivnostno telo, v katerem, kakor poudarja Pavel, ni več razlike med Judom in Grkom (Gal 3, 28).

Iz občečloveškega vidika se torej antisemitski izgedi ne dajo opravičiti; pa tudi pod verskimi pretevezami jih ne smemo odobravati. Nekateri namreč mislijo, da je judovski narod od Boga proklet že od tedaj, ko je njim obljubljenega Odrešenika zavrgel. Še več, pravijo, da je ta narod božji ubijalec, ker je umoril božjega Sina na križu. Odtod sklepajo, da je judovski narod zaslužil zaničevanje od strani kristjanov in da je vse preganjanje Judov še premalo, da se zadosti strašnemu zločinu božjega umora.

Naj zveni to sklepanje še tako krščjansko in pobožno, je vendar docela pogrešeno. Ni res, da so Judje na prvem mestu ali celo sami odgovorni za Gospodovo smrt. Sedanji Judje gotovo ne. Smrt božjega Sina je v milostnem božjem načrtu zadostilna daritev za grehe vseh ljudi. Naša grešnost, ta je pravi božji morilec, tedanji Judje so bili samo nekaki eksekutorji ali izvrševalci. Ni res, da je judovski narod božji ubijalec, ker če bi bili tedanji judovski prvaki verovali v Jezusovo božjanstvo, bi ga prav gotovo ne bili umorili. Zato jih Gospod, ko ga križajo opravičuje: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo« (Lk 23, 34). Prav tako jih je opravičeval apostol Peter, ko je množici govoril: »Vi ste začetnika življenja umorili... vendar vem, da ste to storili iz nevednosti, kakor tudi vaši voditelji« (Act 3, 15-17). In Pavel je pisal Korinčanom, da če bi bili prvaki tega sveta spoznali božjo modrost, bi Gospoda ne bili križali (1 Cor 2, 8).

Judov torej ne smemo sovražiti, ker se to ne dà opravičiti, ne iz občečloveškega, ne iz verskega vidi-

ka. Nasprotno, če pravilno gledamo v njih zgodovinsko vlogo, jim bomo celò hvaležni, posebno mi kristjani. Judovski narod je edini, ki je skozi dva tisoč let pred Kristusom ohranil pravo prvotno vero in češčenje pravega Boga. To je bil edini otoček sredi morja poganskih in malikovalskih narodov. Judovski narod nam je ohranil svete knjige s starim božjim razodetjem; od tam smo mi kristjani podedovali tolažilne obljube prihodnjega Odrešenika. Njihovi preroki so tudi naši preroki, njihovi psalmi so tudi naše molitve, ki odmevajo vsak dan iz stotisočev krščanskih ust. Judovske rase je božji Sin po svoji človeški naravi; pravi potomec Davida in Abrahama. Judovske rase je njegova presveta mati Marija in njegov varuh sv. Jožef. Pravi pristni Judje so bili sveti apostoli, in Pavel, ta največji učenik poganskih narodov, je bil kar ponosen na svoje judovsko pokolenje. Prav tako je prva krščanska občina v Jeruzalemu obstajala iz samih Judov; prvi pogani so bili šele potem sprejeti v Cerkev. — Če bi nas torej antisemitska žila hujskala na mržnjo proti Judom, ne pozabimo, da smo tudi mi kristjani po duhu semitskega izvora.

Je pa zgodovinska vloga judovskega naroda, potem ko je Odrešenika zavrzel in se zakrknil proti krščanstvu, res nekaj skrivnostnega. Nihče ni to slepoto nekdanj izvoljenega naroda tako globoko premišljeval in tako bridko občutil kakor apostol Pavel. Z nekim svetim strahom beremo deveto, deseto in enajsto poglavje njegovega lista Rimljanom, kjer ta veliki mislec razglablja o tem skrivnostnem verskem problemu: kako vendar to, da je moj narod, ki se je bil 2000 let na Kristusa pripravljaj, Kristusa zavrzel? Razglablja in od Boga razsvetljen uvidi, da je nevera Judov postala vera poganov. Prav zaradi zakrknjenosti Judov so se apostoli razkropili v poganski svet in krščanstvo ni obtičalo v ozkih mejah Palestine, temveč zajelo mnogovrstne narode po Aziji, Evropi in Afriki. Nad vse judovsko pleme je Bog pripustil nevero, da bi se po veri vseh narodov usmilil. O globočina modrosti božje! Kako nedoumljive so njegove sodbe in neizsledna njegova pota! (Rom 11, 32-33).

Pa, mar je judovski narod dokončno, za vselej od Boga zavržen, tako da se ne bo nikdar pokristjanil? O ne! Apostol Pavel je imel zadevno neko razodetje od Boga, da ne bodo ostali Judje za vedno zakrknjeni, temveč, ko se bodo že vsi poganski narodi oprijeli krščanstva, tedaj bo tudi judovski narod kot tak vstopil v Kristusovo Cerkev. To razodetje imenuje Pavel skrivnost, ki jo sporoča vernim Rimljanom zato, da ne bodo mislili, da so oni sami izvoljenci božji in da je Izrael za vedno odsekan od načrtov usmiljenega Boga (Rom 11, 25-26).

Ta Pavlov opomin velja za vse krščanske narode in za vse čase; posebno, ko se pojavlja nekrščansko sovraštvo proti judovskemu narodu kot takemu. Antisemitskega gibanja, ki se je ob zadnji vojni izredno silovito pojavilo, ne morejo opravičiti državni ali narodni interesi. Nasprotuje zdravim idejam človečanstva, nasprotuje vekotrajni besedi božji. Proč z rasizmom! Spoštujmo v človeku brata in božjo podobo. Ubijajmo zmote, ne pa ljudi.

PRAVNI KOTIČEK

Ne mine teden, da bi na okoliških cestah ne videl negibno mačko, ki jo je ne preveč rahločutni šofer povozil in jo razmesarjeno pustil ob robu široke ceste. Ne pravim, da jo je šofer hote povozil, podvomil bi le v njegovo voljo, da bi storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi nezgodo preprečil. Žival je pač žival, in malokdo bo tvegal močan pritisk na zavore, posebno še, če je cesta mokra...

Drug primer neusmiljenja do živali: Mlake oz. kali na Krasu so zelo pripravni za utapljanje malih, komaj rojenih muck. Pogosto vidimo v teh kalih stare vreče, ki so negibne nekje tam na sredi. V teh vrečah so mlade mucke, katere je nekdo brez usmiljenja pokončal.

Tretji primer: Nekje v okolici Turina živi izredno ljubosumna žena. Ta je v svoji ljubosumnosti tako bolestna, da je nekega dne vzela sekiro in dobesedno na kose razsekala psa. Pred sodiščem je izjavila: »Bila sem naveličana gledati psa, ki je bil zmeraj pri mojem možu. Povsod mu je sledil: na delo, na polje...«

In še en primer: Neki moški je vrgel celo gnezdo psičkov v potok. Od vseh se je rešil samo eden: z velikanskim trudom je dosegel mali otok sredi potoka. Ko se je ravno kobacal na varno, pride mimo gruča pobalinov. Dečki zagledajo kužka in takoj sklenejo: Dajmo ga! In ga začno kamenjati. Tedaj pride mimo starka in začne na vso moč s palico udrihati po dečkih. Pride še neki moški in dečki se razpode. In kužek, ves drgetajoč in krvaveč, je bil rešen.

Morda boste rekli, dragi bralci: to so pobalini — ko dorastejo, se že spametujejo! Morda bo to držalo, morda pa tudi ne! Bog si ga vedi, če ne bodo čez deset ali več let ti »pobalini« za enako slastjo po krvi napadli starčka, očeta, dekle... In ona žena iz Turina: ali bi bilo kaj čudnega, če bi v svoji ljubosumnosti zagrabila za samokres? Bi bil to prvi primer? Kdor trpinčji živali, bo pozneje trpinčil tudi ljudi, so pravili naši očetje. Kdor nima srca za živali, ga nima niti za ljudi! Zato bi moral zakon trdo kaznovati vsako trpinčenje živali. Žejo po krvi je treba pogasiti že v začetku in temeljito!

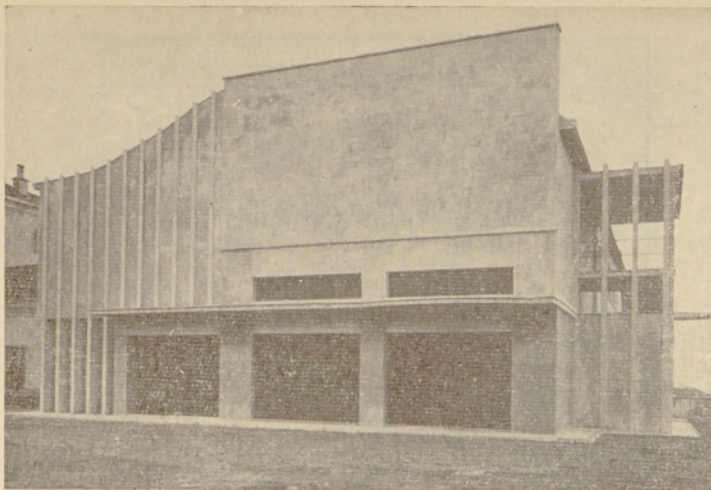
Clen 727 Kazenskega zakonika pravi: Kdor trpinčji živali in jih po nepotrebnem izpostavlja prevelikemu naporu, alj jih uporablja za delo, za katero niso pripravne zaradi starosti ali zaradi boleznj, je kaznovan z denarno globo od 800 do 24.000 lir. Torej 800, na veliko 24.000 lir! Vidite, tu ni naš zakon niti malo pravičen! Zato se društva za zaščito živali silno potegujejo, da bi z novim kazenskim zakonikom, ki je v načrtu, bile živali bolje zavarovane. Kajti s tako milo kaznijo, kot jo predvideva sedanji zakon, niso oškodovane samo živali, temveč tudi vsa človeška družba. Saj je v korist nam vsem, če se zločinska nagnjenja zatro že pri koreninah, drugače je prehod od živali na človeka pri več ali manj nenormalnih ljudeh silno lahek in hiter.

Pred kratkim je bila pred Komisijo o človečanskih pravicah Evropskega sveta v Strassburgu razprava o pritožbi Franca Izopa iz St. Jakoba v Rožu na Koroškem. Koroški Slovenec se je pritožil, ker mu je okrajno sodišče zavrnilo zasebno tožbo, ki je bila napisana v slovenščini.

Število civilnih zakonov se v Italiji iz leta v leto manjša. Statistike so ugotovile, da je bilo leta 1953 9.086 civilnih zakonov, cerkvenih pa nekaj več kot 330 tisoč; leta 1957 7.609 civilnih zakonov, leta 1960 pa le 6.171. Zanimivo je, da je naše mesto po številu civilnih zakonov med prvimi v Italiji.

Postaja naše mesto res tako brezbožno? Ali pa je to le prehodna kriza?

Drago Štoko

DOM V GORICI

*simbol vztrajnosti,
trdnosti in vere*

GLEDALIŠČA SLOVENSKI ODER

je gostoval v novem goriškem Katoliškem domu takoj naslednjo nedeljo po otvoritvi. Igral je pred povabljenim občinstvom Bekeffijevo veseloigro »Neopravičena ura«. Občinstvo je bilo s predstavo zelo zadovoljno, igralci pa srečni, da so mogli nastopiti in zadovoljiti Goričane.

TEATRO NUOVO

Med najbolj uspele letošnje predstave Novega gledališča spada Squarzinova drama. »Tri četrt lune«, ki je prav zdaj na sporedu. Drama se razvije in zaključi na zgodovinskem ozadju nemirnih zadnjeoktobrskih dni 1922, ko je fašizem v Italiji s pohodom na Rim prevzel oblast. Naslov drame »Tre quarti di luna« je treba vzeti simbolično: fašizem — novi politični in duhovni red — je rastel, a do popolne oblike in oblasti mu je še nekaj manjkalo. Na tej njegovi stopnji se namreč odigrava dramsko dejanje.

Kot poroča italijanska kritika in kot se je izrazil avtor sam, ki se je udeležil generalke, je tržaška uprizoritev ena najboljših, če ne najboljša v Italiji.

Morda bo koga zanimalo, da pripravlja radijsko uprizoritev na slovenskem tržaškem radiu Radijski oder v Beličičevem prevodu.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE

Zadnja premiera te igralske skupine je »Mišnica«, detektivske drame Agate Christi. Zdi se, da ni bila najbolj posrečena izbira dela, pa tudi uprizoritev sama je bila med zelo povprečnimi. Več je igralo to gledališče zadnji čas po Jugoslaviji in sicer »Zeh pred smrtjo«, delo Josipa Tavčarja, ki ga je italijanska cenzura odklonila. Tudi o tej predstavi so jugoslovanske kritike zelo deljene.

VERDI

Med najpomembnejše italijanske kulturne dogodke našega mesta moramo šteti gotovo predstavo nove celovečerne opere »Poganski kamen« tržaškega skladatelja Giulia Viozzija. Opera je doživela vsesplošno ugoden sprejem.

F. M.

Med hišami, tam na bregu Soče, na križišču belih cest je skoraj neopazno zrasel dom katoliške prosvete v Gorici. Zdi se, da je ta čudovita stavba odraz značaja goriških Slovencev, ki ne govore dosti, ampak delajo. Delali so deset let vztrajno in pogumno in po desetih letih smo nenadoma stopili v novo, moderno dvorano, na velik gledališki oder, v garderobe in pevske sobe. Vse v tej hiši je solidno in trdno — spet odraz solidnosti in trdnosti Goričanov, ki odklanjajo površnost in imajo radi trdno in ravno pot.

V nedeljo, 25. februarja je bilo kronano vsestransko delo: mirnost in vztrajnost predsednika odbora, dr. Kacina, ki je znal z resnostjo in ugledom dajati akciji za gradnjo potrebno solidnost, delavnost tajnika dr. Humarja, ki je bil duša gibanja, nikjer imenovan, a stalno prisoten in neumorno delaven, nenehno prizadevanje in delo še nešteti kdaj pa kdaj ali pa tudi nikdar imenovanih ljudi, ki so polagali kamen za kamnom v to stavbo, da je rasla in dobila svojo dokončno moderno obliko.

Vsi tisti, ki so kdaj podvomili v življenjskost in aktivnost goriških Slovencev, so morali ob blagoslovitvi njihovega velikega katoliškega doma temeljito spremeniti svoje mišljenje. Novi dom je priča življenjske sile in zdravja katoliških Slovencev na Goriškem, je vzgled požrtvovalnosti in poguma vsem zamejskim Slovincem, je simbol njihove vere v jutrišnji dan.

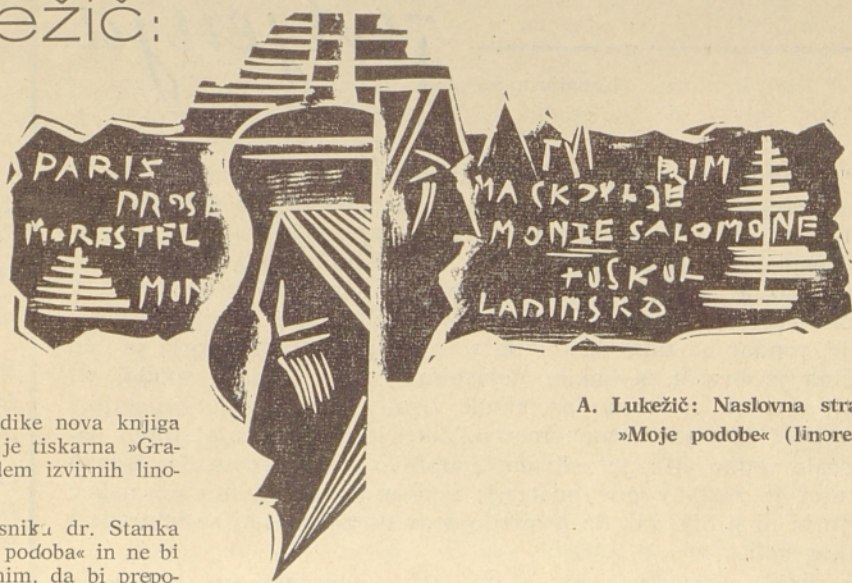
J. P.

Predsednik dr. Kacin govori ob otvoritvi

Stanko Janežič:

Moja podoba

A. Lukežič: Naslovna stran
»Moje podobe« (linorez)

Januarja meseca je izšla v založbi Mladike nova knjiga **Stanka Janežiča** »Moja podoba«. Tiskala jo je tiskarna »Graphis« v izredno lepi in moderni obliki. Sedem izvirnih linorezov je prispeval slikar **Avrelj Lukežič**.

Prav gotovo vsak izmed nas pozna pesnika dr. Stanka Janežiča. Če pa bi vam prišla v roke »Moja podoba« in ne bi na platnicah brali avtorjevega imena, dvomim, da bi prepoznali nekdanjega poeta. To ni več Janežič izpred desetih let. To je nov človek, globlji, natančnejši v tehniki izražanja, bogatejši v izkušnjah, kulturnih in življenjskih. Tudi zunanja oblika je spremenjena. Ne piše v verzih, temveč v prozi, ki je pa tako bogata na liriki, da bi zaman iskali izrazitejšo v verzih. Besedni zaklad je pester in bogat; celo prleški izrazi v prvem delu, posvečenem domu, prav nič ne motijo, nasprotno so okusen del celote in marsikje dosežejo določen učinek. Ze ob branju prvih vrstic zraste pred očmi podoba pesnika in, kar je še lepše, spoznaš, da je ta podoba tako tebi slična, tako tvoja, tako ti, da polagoma že več ne ločiš resničnih meja med tabo in podobo. Kako ne bi prepoznal v sebi nemira, revščine in hrepenenja, zbezanosti, zavesti neznanja! To je sad našega časa. Toda medtem ko peljeta nemir in nenehno hrepenenje marsikoga na rob obupa, ko že več ne more najti »oprijemljive točke«, se pesnik zasidra pri Njem, pri višjem Bitju, da »ukaže in v hipu nastane tišina«. Podo-

ba, ob vseh grenkobah, razočaranjih in trpljenju, je prežeta z mislijo na Boga. Povsod čutiš, da se bo zdaj zdaj svet zamajal, a te že ob pravem času prevzame misel na onostranstvo.

Če bi lahko očitali Janežiču pri zadnjem njegovem delu kako pomanjkljivost, se mi zdi, da bi bilo le logična formulacija, katero so že drugi omenili. Če naj bo to podoba, zakrožena podoba njegovih teženj, tihih želja, njegovih porazov in kratkotrajnih zmag, ne bi pričakoval tistega preloma med otrokom in odraslim. Tu čutiš skok, čeprav »mislim, da bom zmeraj otrok« nekako veže obe dobi.

Kljub temu ostane Janežičeva »Podoba« ena izmed najlepših knjig, ob kateri bo vsak izobražen človek našel trenutek estetskega užitka.

Jurij Slama

Avrelj Lukežič

Na začetku letošnjega leta nam je poslala Slovenska kulturna akcija iz Buenos Airesa prvo pošiljko Beličičeve knjige **Nova pesem**. To je štirinajst črtic, ki se odlikujejo po svoji čisti liriki, po topli iskrenosti in po čistem, izbranem jeziku.

Beličič živi z nami v našem mestu, na kraških gmajnah, na obali za morjem. In v tem malem svetu je toliko veličine, toliko poezije, drobnih veselih in bridkih zgodb, ki se jih zave človek šele tedaj, ko bere te lepe črtice.

Beličičev svet se je razširil od tistih belokranjskih pašnikov in loz preko čudovito lepe slovenske zemlje in se je ustavil na teh tleh. A niti tu ni uklenjena njegova misel, ampak sega v daljavo in se vrača zmeraj znova, zmeraj bogatejša, zmeraj plemenitejša domov.

Zmeraj plemenitejša... Zdi se, kot da je romal ta slovenski poet preko gore Očiščenja in se ves dober in prekaljen vrača in sklanja k svojemu domu. Tiste drobne bolečine ga zadenejo in ga prečiščujejo, morda koga drugega niti

Vinko Beličič: Nova pesem

zadele ne bi, on pa je mehek in občutljiv. Zaskeli ga prezir in ponižanje, ki ga morda samo on občuti kot ponižanje.

Njegova knjiga, ki je pred nami, nam odkriva najprej veliko in prelepo skupnost družine in vse drobne vezi, ki jo prepletajo. Kdor ne ve, kaj je družinska sreča in lepota, naj prisluhne tem Beličičevim črticam.

Potem je ta knjiga pesem domovini, rodu, narodu, pesem lepoti slovenskega sveta. Če kdo nosi tako čisto podobo svoje domovine v srcu, je resnični otrok naše zemlje. To ni beseda ljubezni do domovine na jeziku, ampak v srcu. In tisti, ki pravi, da je znanilec te ljubezni, bi moral to knjigo postaviti v najbolj razsvetljeno izložbeno okno, ne pa je skrivati na pultih.

Iz Beličičeve zbirke sije tudi ljubezen do vsega dobrega, želja, da bi postal svet plemenitejši in boljši.

Knjiga, ki je nastala med nami in je odraz tega našega malega sveta, naših skrbi in našega hrepenenja, je nekaj najlepšega, kar smo Tržačani v zadnjih letih dobili. Zato bi morala ta knjiga v vse naše domove.

Zdenka Pertot

En dan

(Nadaljevanje)

življenja

Obakraj poti je za lesami pokrajina tonila v sivkastem mrču, iz katerega se je vlekla pritalna, surovo vonjajoča meglica. Neprijetno vlažna je polnila usad med lesami. Zdelo se je, kakor da gospod Viljem prihaja, mehko brodeč po mlečno voljni strugi. Sedaj jo je moral že opaziti. Gledala je njegovi nogi, čvrsti v grobih športnih dokolenkah, ki sta začeli bresti nekoliko počasneje, vendar ne tako, kakor da se mislita ustaviti. Priprla je oči. Tišina je brnela, s kakim nejasnim šumom, morda spodaj od staj, kjer so se v snu premikale živali. Ob kamenje hrustajoči korak je postajal neenakomeren. Zato je nekaj v njej toplo naraščalo vedno više, jo zalivalo. Zaupljivo se je prepustila, ženska v njej je rasla v nov misterij; vedela je, da je moralo nekč priti in ni ji bilo žal, da je prišlo prav nocoj, pa naj se ima izteči kakor koli.

Tišina je brnela dalje, le koraki so bili bliže, tu. Nekakšna zmedena, raztrgana melodija se ji je zapletla v zavest. Tedaj so koraki, kakor po sunkoviti odločitvi, hiteli mimo nje. Vedela je, da bo tako: čar je bil razbit. In vendar, kaj ni bilo naenkrat vse naokrog tiho. Kdaj se je moral ustaviti? Odprla je oči. Gospod Viljem se je bil pravkar obrnil in kakor nekdo, ki ga zasačijo pri prepovedanem dejanju, nekam neodločno voščil dober večer. Bil je še bolj zvezan kot sicer, le oči so se vlažno svetile iz polteme, mračno goreče kakor pri asketih, ki si zaukažejo odpoved. Toplo jo je zmedlo odkritje, da ga vznemirja. Kako blizu sta si bila, in vendar se je nekaj v njem moralo tega bati. Kakšno mladost je moral imeti, si je rekla, da je tak. Zaradi tistega temnega v njem je morala še naprej igrati nedostopno inteligentko. In je rekla, ko sta si prišla naproti:

»Zares ste vzeli dobesedno tiste moje besede, da sem samo tarka.« Toda ni se dal speljati videzu. Kakor od daleč, ne da bi mu ugasnila vročična odločnost v očeh, je odgovoril z rahlo toplim, a stvarnim glasom:

»Počutili ste se slabo. Moški smo nerodni, hoteli bi biti obzirni in se zdimo neobzirni. Razumite moj molk kot vljudnost. Ali če hočete, kot neročnost. Tak sem. Vam je sedaj bolje?«

Glas mu je bil nekam prisiljeno stvaren. Kdo ve kje je moral vzeti tisto svojo zapetost pred žensko.

»Moti me, da vidite tak prepad med žensko in seboj. Končno smo prav tako ljudje kot vi. Ljudje z lastnim notranjim življenjem, z lastnimi mislimi, ljudje kot vi.«

Še včeraj je mislila: človek s človekom! Nocoj pa je bilo drugače. To, kar je zamolklo nabrekalo v njej, je vedelo, da včasih to ni mogoče.

»Motite se,« je dejal, zazrt v rdečkasto svetlobo za planinami, od koder je imel vsak hip vziti mesec. »Motite se, če vidite moje tujstvo v tem. Odljuden sem že po naravi.« Mehko se je naslonil na lesa, kakor prepuščen tisti svoji neznani žalosti. »Ne odljudni, samo zazrti v neko svojo skrivno bolečino,« ga je skušala izvabiti.

»Bolečina? Še huje: izkoreninjenost. Človek včasih v življenju napravi odločitve, zaradi katerih..., toda zakaj bi človek govoril mlademu dekletu o bolečinah. Utegnil bi vas zagreniti.«

»Ne morem docela verjeti vašim besedam. Tako, kakor na primer gledate tjale proti planinam, ne gleda človek, za kakršne-

MILENA MERLAK - DETELA

Mrlič
naše
mladosti

I.

*Spočela ga je slast,
ki je bežala pred jokom;
rodila vojna.*

Bombniki so mu peli uspavanke.

*Njegova pestunja je bila smrt;
zavijala ga je v plenice požarov,
polagala v zibelko pogorišč.*

*Grozo je sesal iz materinih prsi,
ljubkovala ga je nežnost,
ki se ni mogla smejeti in ljubiti.*

Sovrašтво je prestrašilo njegovo srce.

II.

*Sončno rojstvo
na bojnem polju:
prvi krik dne,
ki ne zna sovražiti.*

*Verni dedič
sprejme na svoje prsi
padle in zmagovite svetinje.*

*Sončno rojstvo
ni njegov poraz niti zmaga
niti obup ali upanje,
sončno rojstvo je zanj
prvo bojno polje.*

*Na njem se bojuje
brez bojnega klica.*

*V prestrašenem srcu
ne najde besede svetlobe:
nasilne so svetinje,
ki se imenujejo večne;
dvom je vera v tiste,
katerih zlato se spreminja:
prekletstvo vseh je sebično.*

*Izgubljeno naročje
je nezaceljena brazgotina
na njegovih ustnicah.*

III.

*Opolnoči ga preganja
ritem zvonov in ritem spiral,
sinji in rdeči ritem.*

*Ne more plesati
po nobenem taktu.*

Beži v noč:

*nič udarja po živalskih kožah,
lakirani nohti ga gnetejo
po okusu modnih igrač.*

Pozablja, da molči.

IV.

*Izdihnil je izdelovalec luči,
ki mu je obleka razpadala
na razgaljenem srcu;
umrlo je njegovo junaško telo,
ki se je bojevalo
za drzno besedo svetlobe
ne da bi malikovalo sebe.*

Izdihnil je brez potomcev.

V.

*Kot truplo molka
ga potapljamo
v obcestnem jarku.*

VI.

*Pogrebci ne vemo,
če je res mrtev;
pogrebci ljubimo solze,
v črnoobrobljene besede
vzdihujemo rekvieme.*

Kdaj je ugasnila njegova studenčnica?

*Zakaj smo nehali verjeti,
da je lep in mlad?*

*Kaj se ne smeje z zelenimi očmi,
ki jih krepčajo solze?*

*Ne sklanjajo se kot žalujke
nad živo reko!*

*Porušimo mrtvaški oder,
ki smo ga prezgodaj postavili,
ugasnimo svečo,
ki smo jo prižgali,
da si ogledamo lastno smrt.*

*Mrliške rože
hrepenijo
po pomladnem vonju.*

VII.

*Obupano nebo
se ne more znebiti oblakov,
nima svojih zvezd.
Njegove noči
v črnem ornatu
berejo predolge zadušnice
za pokopanim.*

DALJE NA STRANI 36

ga se prikazujete. Tako gledajo ljudje, ki ljubijo lepe stvari tega sveta. In vaše dnevno pešačenje, mar ne pomeni vztrajnosti in borbe? Taki ljudje pa v življenju ne podlegajo, ker imajo v sebi preveč volje do samega bivanja. Saj ne zamerite, da se grem psihologa?»

»Premladi ste še za to. Človek vztraja, se bori, ljubi življenje, a vseeno lahko pristane na sipini. Recimo, da sem imel v sebi snov za človeka, za kakršnega ste me prej označili. A usoda me pregneta in mi hoče vsiliti drugačno podobo. Hvaležen sem vam, da ste opazili v meni lastnosti, na katere sem že davno pozabil. Vrnili ste me za hip preteklosti.«

»Včasih mislimo, da so resnične bolečine, pa se izkažejo kot prividi. In če je vse le privid?«

»Privid?!« se je skoraj užalil. Morda boste marsikaj bolje razumeli, če vam povem, da sem doma onkraj teh hribov, blizu, — in vendar tako nedopovedljivo daleč. Emigrant sem. Dvakrat emigrant, če hočete, kajti emigriral sem tudi iz življenja in ta emigracija je še hujša.«

»Ne morem vam verjeti. Najbrž ste zadnje čase doživeli kaj hudega.«

Ni hotel navezati. Gledala ga je, ko se je naslanjal na leso, zagledan predse. V mesečini je bil videti še bolj eteričen, kakoli presunjen od stvari, ki jih je gledal. Zdel se je kot en sam brneč živec. Kako je mogel živeti, če je bil tak?

»Skoraj bi vas osumila, da ste pesnik,« je rekla nežno.

»Tudi kaj takega sem že zagrešil,« se je zdaj ozrl vanjo, kakor razorožen od noči.

»Bi mi povedali kaj na pamet?«

Toda spet se je potegnil nazaj kot polž v svojo lupino, ni se mogel docela prepustiti čaru.

»Pišem v materinem jeziku in težko bi prevedel. Ne, nocoj skoraj ne.« Ozrl se je vanjo. Ustnice so se mu zganile, vendar ni rekel tistega, kar je nameraval. Nato je umaknil obraz in videla je le njegov blede profil, napet od nekakšnega notranjega rvanja živec in čustvo? Ali samo neznan bolečina. Njun raztrgani razgovor je bil kakor prepletanje slutenj in mračno sladkih asociacij, kakor igriva, a zadihana skrivalnica v davnih otroških igrah. Tako sta vsak zase gledala v noč, majhna in topla pod tistim neznanskim hladnim obokom nočnega prostora.

Miriam se je naslonila na leso in njuni roki sta se znašli skoraj na dotiku. V trenutku, ko sta jih samogibno umaknila, sta se nasmehnila drug drugemu. Ta sporazumni nasmeh ju je razvezal. Gospod Viljem ni več izmikal obraza. Hotela je nekaj reči, karkoli, nekaj o tistem njegovem obrazu, ki se je zdelo, da vpija vse in vse požlahnjeno vrača.

»Doslej še nisem srečala človeka, ki bi tako do konca čustvoval stvari, tako čisto in primarno.« Čez čas je dodala, ko so ga njene besede nekam skrušile, nežno:

»Hvaležna sem vam za to doživetje.«

»Ne vem,« je dejal brez zveze, morda izmikajoče.

»Vem, moti vas, da sem ženska. Bi mi ne mogli govoriti o sebi, kakor da nisem ženska?« Bilo je neumno, toda kaj naj bi mu bila rekla. Rahlo se je nasmehnil iz daljave svoje otožnosti.

»Preveč zahtevate, gospodična. Pozabljate, da ste...« ni našel takoj besede.

»Da ste taki, kot ste,« se je zopet nasmehnil. »Če si smem dovoliti majhno, morda neokusno šalo: kako naj se obračam k človeku v vas, kakor bi vi želeli, če imam pred seboj — žensko vaše zunanosti. Priznali boste, da...« Spet se je zagledal nekam v stran, proti gozdu, ki je kdaj pa kdaj zaječal, kakor bi se v dolgih, pritajenih šumih oddihoval v snu. Oba sta poslušala to do brotno dihanje gozda, tako samotna v surovem, vlažnem objemu podnočne meglice.

Slonel je na lesi, kakor razboljen od kdo ve česa. Zdaj pa zdaj se je stresel kakor v lahni groznici, tudi Miriam je zamrazilo od rahlega živčnega drgeta. Bilo ji je, da bi vso noč slonea

tu, ob tem človeku. Prebudil je v njej globlje doje-manje življenja, prebudil je njeno pravo osebnost. Že to, da je bil, tak kot je bil, ji je bilo dovolj.

In ko jo je znova pogledal, ji je z njenega prepuščenega obraza lahko razbral, kar si je sama ko-maj upala priznati. Toda kaj mu ni ob tem okrog ustnic boleče trznilo? Morda se je motila, a neka nezgrešljiva slutnja v njej je nagonsko dovela, da ji bo to edinstveno srečanje nekoč v pogubo. Kar se je odpiralo v njej, je bilo prenasilno in prenaglo, da bi moglo biti resnično. Kakor če se v sončnih za-tokih včasih popje, pijano od predpomladi, prepusti neustavljivemu nabrekanju v sebi, čeprav ve, da potem, ožgano od slane, morda nikoli več ne oživi. Mar ni tista bolečina v njegovem obrazu morala po-meniti, da bo tako? Poglasno je dejala:

»Ali ni bolje, da nocoj ne govoriva več o vas? To vas boli. Sem bila morda netaktna.«

»Ne vem, kaj je v vas,« — je odgovoril.

»Pred vami ne morem biti neiskren. Toda doži-vetja so, ob katerih je treba mnogo stvari domisi-ti. Nocoj nimam dovolj moči, da bi vam govoril o tem. To je ura, ki čara in sprevača resnico v sen. In za sen je morda zame že — toda ne nocoj nikar.« Čutila je, da v njem zmaguje tisto, čemur je reko-l sen, a da se nekaj v njem še vedno ne more uklo-niti. Noč je pela kakor od neštetihi čričkov, toda to je moralo biti samo zvenenje polnočne tišine. In kakor sta sedaj vstric stopala proti koči, je Miriam čutila, da sta si nedopovedljivo blizu, podobna drug drugemu, in da je med njima samo še senca tiste bolečine, kateri nocoj ni hotel dati imena.

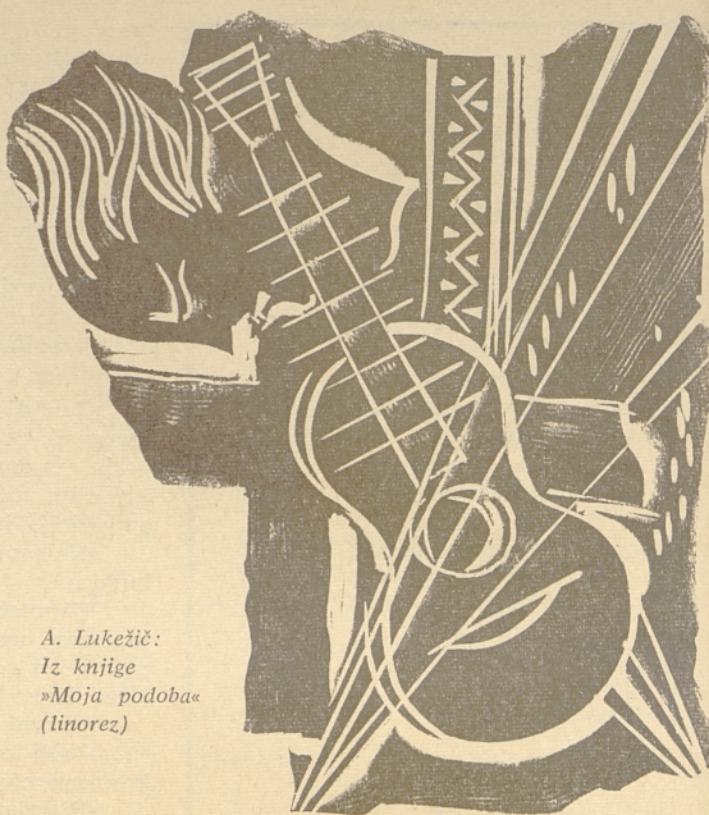
Tisto noč je zaspala spokojno, kakor v letih zgodnjega detinstva. Ne tako gospod Viljem. Jutro ga je našlo spečega ob oknu, z obrazom v dlaneh. Bil je še bledejši v jutranjem svitu, s strpinčnim obrazom.

Spodaj v jedilnici sta gospe Gerdi mišji očesci tonili v muzajočih se blazinicah zalitega obraza. Kljub temu sta po zajtrku skupaj odšla čez pašnike proti dolini. Ustavila sta se precej daleč pod staja-mi ob gozdu, koder ju starka ni mogla več videti. Gospodu Viljemu se je obraz ves presijal in rosnii blesk v njegovih očeh je moral pomeniti le eno: da ni več nesrečen.

»Naj bom iskren,« je dejal. »Čeprav je to težko. Resnici sta zmeraj dve: ena je tista, kateri živi vsa naša bit, resnica našega hrepenenja. Druga pa je ti-sta, v katero nas proti naši volji tišči stvarno živ-ljenje. Obe sta enako resnični. In ko sem se odločil, da vam priznam obe, mi je, kakor da mi je nekdo za vselej strgal z obraza pečat: trpljenje bo ostalo, toda presvetljeno z včerajšnjim edinstvenim doži-vetjem. A moram vam priznati tudi drugo resnico: objokujem uro, ko sem vas spoznal. Ne zaradi se-be, ampak zaradi vas. Kajti nikoli vam...«

»Toda,« ga je prekinila Miriam, »lahko ste goto-vi, naj se zgodi karkoli, da meni ne bo nikdar žal. Nikdar, karkoli naj pride. Takšna doživetja so en kratna v življenju.«

»Morda boste razumeli, kako mi je, če vam po-vem, da sem že davno zdvomil, da so takšna sreča-nja mogoča. Človek bi ne smel nikdar zdvomiti. Ko sem vas našel, ste bili zame že izgubljeni. Najina pota se ne morejo« — prenehal je. Spodaj na gozd-ni poti je bilo, kakor da je zalajal pes. Po stezici je

A. Lukežič:
Iz knjige
»Moja podoba«
(linorez)

pritekel lep, čistokrven kitajski buldog. Moral se je nekomu iztrgati, kajti medeninast obroček na koncu usnjatega jermenčka mu je cingljaj po tleh. Takoj za njim se je prikazala izza ovinka zasopla, načička-na dama. Ko ju je zagledala, so se ji oči kakor iz-buljile in se nato prilizneno zožile. Gledale so na-ravnost v gospoda Viljema.

»O, gospod Viljem! Zato vas torej ni bilo tako dolgo v dolino! Seveda, ob tako lepi družbi je to več kot razumljivo.«

Miriam se je nekoliko umaknila, pripravljena, da odide, ko je zaslišala Viljemov od pridrževanega be-sa zahrpani glas:

»Morda so stvari nekoliko drugačne, kakor si cenjena gospa predstavlja.«

Gospa z buldogom pa je sedaj rekla glasno in hudobno:

»Lahko ste gotovi, da bom čisto pravilno infor-mirala vašo gospo.«

Miriam je videla samo še, kako se je Viljem na-slونil na drevo, bled od bolečine, in ko sta se ujela z očmi, je vedela, da ga vidi zadnjikrat.

Čeprav je bila njena bolečina velika, je čutila, da ji je življenje dalo mnogo, ko ji je dalo zaslutiti, kaj bi moglo biti, četudi nikoli ne bo.

Včasih ti je dan samo en dan življenja. En dan za dolga leta poprejšnjega iskanja in za še daljša leta pogrešanja. En dan, da najdeš, kar potem za vselej izgubiš. Dan, ki bi bil lahko tudi nikoli ne prišel, kakor za nekatere nikoli ne pride.

In ko je Miriam takoj nato odpotovala, je gospa Gerda zaprepaščeno stala pri oknu, ne da bi bila karkoli razumela. Dve radoživi mladi nogi sta pre-skakovali lese in za starko se je zgodba prav tako čudno končala, kakor se je bila začela. Nogi pa sta hiteli dalje in dalje, v pijani neenakomernosti, ka-kor da jima je vseeno, kam stopata, svet je bil od slej povsod enak.

Aprilske šale v ljudskih izročilih

Legendarnost in narodopisje se združeno mešata, ko govorita o tradicionalnem izvoru aprilskih šal, potegavščin in duhovitosti. Za prvi april poznajo vsi narodi Evrope šale in potegavščine, ki jih imajo za umestne in dovoljene, da zbude v posameznikih veselje ali pa tudi zamero. Je to izraz veselja ob prebujajoči se naravi, ko se odpira cvetje in se končno rešimo trde, mrzle in meglene zime. Aprilske šale in potegavščine, ki so pri nas poznane kot »šala o aprilski ribi«, gredo pač na račun onih, ki se puste potegniti za nos. To so šale, ki se drže mladih in starih. Izročilo, ki govori o aprilski ribi, pa pravijo, da ima svoj legendarni, po drugih resnični izvor v Furlaniji, in da je bil njena prva žrtev odlični cerkveni prelat, sam oglejski patriarh Bertrand. Kateri Bertrand je to bil, o tem izročilo molči. Če pomislimo, da je že preteklo nad pet sto let, ko je zatonila oglejska slava in patriarhi, potem vemo, da je izročilo zelo staro.

Izročilo pravi, da je bil nekoč patriarh Bertrand prav na dan prvega aprila povabljen k odličnemu in mogočnemu plemiču na dvor, da bi mu krstil sina. Po končanem krstu je sledila v grajskih dvoranah velika pojedina, katere se je udeležilo na stotine povabljenih. Najodličnejši gost je bil seveda patriarh Bertrand. Gostitelj je vse goste sijajno postregel. Patriarhu Bertrandu je šla posebno v slast odlično pripravljena postrv. Ribe so bile Bertrandova priljubljena jed in je bil nanje pravi sladkosned. Ko je Bertrand užival ob okusni postrvi, mu je nenkrat zdrsnila z okusnim grizljajem v grlo tudi tanka ribja koščica. Patriarh je ročno segel po kruhu in vodi, da bi spravil naprej nadležno koščico, a vse zaman. Prisotni zdravnik ni mogel nuditi pomoči, ker se je koščica ustavila pregloboko. Odlično kosilo je šlo po vodi, saj se je moral prvi gost umakniti.

Bertrand je odšel žalosten v svojo sobo. Ker pa je bil pobožen mož, skromen in vdan, se je obrnil k Bogu z molitvijo. Med molitvijo pa se je spomnil, da je ta dan bil prvi april in petek v štiridesetdnevem postu, ko bi se moral po svoji dolžnosti ves dan strogo postiti in ničesar uživati. Brž je spoznal, da je v nesreči s koščico v grlu prst božji, ki ga je opozoril. Ko se je Bertrand pokesal, da je pač prelomil post neprostovoljno, da je enostavno pozabil, je zaspal. Ko se je naslednje jutro prebudil, se je brž spomnil nadležne koščice v grlu. Ves zadovoljen pa je opazil, da koščice več ne čuti, da ga več ne moti. Zadovoljen je vstal in začuden opazil precejšnjo ribjo koščico, položeno ob vrču na umivalniku. Bertrand se je začudil in zahvalil Boga. V hvaležen spomin na to srečo v nesreči je povabil svoje vernike obširnega oglejskega patriarhata, naj na dan prvega aprila nikdar ne jedo rib, pa naj bo post ali ne, petek ali svetek.

Ta dogodivščina se je hitro razširila. Nek šaljivec pa je hotel v vso zadevo natresti še ščepec popra. Res da je bil velik osebni prijatelj Bertranda, a se je vseeno le prerad zabaval in šalil iz njegovih slabosti. Naslednjega leta je ta šaljivec na prvega

aprila povabil v svojo gostoljubno hišo veliko prijateljev in jih pogostil z vsemogočimi jedmi, ki pa so bile vse pripravljene z ribami in se tako zabaval ob zadregi povabljenih gostov. Toda Bertrand ni pokusil ne ribe, ne kruha, niti vode. Držal je strogi post.

Tudi Rimljani so se radi šalili. Pripovedujejo, da je cesar Domicijan za prvi april nemudoma sklical vse senatorje na posvet. Ko so bili vsi zbrani, je stopil v dvorano cesar in ukazal enemu izmed svojih služabnikov, naj prinese v dvorano veliko ribo in jo pokaže senatorjem. Senatorji so vsi začuden gledali ribo in Domicijana in niso vedeli, kaj naj to pomeni. Tedaj pa jih je Domicijan resno vprašal za moder nasvet, na kakšen način bi bilo mogoče pripraviti ribo, da bo čim bolj okusna. Senatorji so se oddahnili. Težka šala za ugled senata in senatorjev. Pa cesar si je smel vse dovoliti.

Tudi o Kleopatri je znana šala, kako se je norčevala iz zaljubljenega Antonija, ki je po cele ure posedal in nastavljal ribam trnke. Nekega dne pa je Kleopatra ukazala sužnju, naj natakne na Antonijev trnek ribo in mu s tem pokazala, da si Egipčani lahko privoščijo šale in kratijo čas ob bregu Nila, love ribe in čakajo, da bo katera prijela. Rimljanom pa taka zabava ni dovoljena, ker morajo ujeti na trnke cela mesta in države.

Ime april izvira iz latinske besede aperio — odpiram, ker se je nekoč z aprilom začelo novo leto. Ko je bil ukazani novi koledar in so novo leto začeli z januarjem, se ljudje temu niso takoj privadili in so celo protestirali. Se spominjate, kako so se pri nas upirali, ko so odpravili unče, funte, palce, lakte, čevlje in sežnje? Daleč naokoli je znana ona o Ribničanu na Dunaju, ko so ga zaprli, ker ni imel klobas na decimetre. Večna težava z novimi časi! Tisti, ki so se v starih časih le preveč držali starega koledarja, so kmalu postali tarče šal. Nalašč so jim za prvi april poslali lažna sporočila, smešne darove in ribe, v katerih so bila presenečenja za tiste, ki so bili preveč radovedni. Podobno kot še danes pošiljamo za Miklavža velike škatlje in za Veliko noč velik pirh, v katerem pa je le kak suh kostanj.

Pravi aprilski šaljivci pa so severnjaki. Ti ne puste prvi april kar tako mimo brez šal. Danes se poslužujejo ne le tiska in slik, ampak celo radia in televizije, da le potegnejo svoje poslušalce, ki če že ne verjamejo, pa so vsaj radovedni, kakšno past jim bodo nastavili.

Pri nas so lani vrgli v javnost, da so na Repentabru odkrili rov, ki vodi v bajno podzemsko viteško dvorano, v kateri so našli polno zarjavelega orožja, viteške opreme in podobnega. Seveda je bilo vse strašno zarjavelo. A skrinja, ki je bila v kotu in je niso mogli odpreti, je bila polna zlatnikov.

Dober znanec me je vprašal: »Ti, ki si bil že tolikokrat na Repentabru, nisi nikdar ničesar opazil in vedel za tisto jamo?«

Torej pozor, šalite se in le koga potegnite! Pri tem pa pazite, da vas ne bodo drugi potegnili.

Šah Maks

Iz kronike naših vasi

Stoletja živi slovenski človek v zaledju Trsta in Gorice svojsko življenje. Mnogokaj gre z znanimi in nepoznanimi igralci tega življenja v grob. Vendar bi mogli marsikaj iz preteklosti in sedanjosti rešiti našim zanamcem. Poskusimo. Z dobro voljo in vztrajnostjo. Čimveč naj bi nas bilo, ki bi pri tem sodelovali. Iščimo, povprašujmo, zapisujmo. Urednik rubrike IZ KRONIKE NAŠIH VASI pričakuje vaših dopisov in se vam zanje že vnaprej zahvaljuje.

Tiče Zobin, velikan iz Mačkovelj

»Bibin Mijino,« odgovori mali Zobin Marino vsakokrat, ko ga kdo vpraša po imenu.

Marino je najmlajši Zobin v Mačkovljah, saj mu ni še dve leti. Sicer ima še bratranca, ki je mlajši od njega, a ta ne biva v Mačkovljah. Tudi sestrico, majčkeno, nekaj mesecev staro sestrico ima, pa je le ženska.

Zobin Marino je tak junak, da mu ded Vane Zobin večkrat reče: »Ti, Tiče, ti!« O, pa že ve stari Vane, zakaj pravi malemu tako.

Vane je imel namreč strica, pravega strica. Ta se je imenoval Matija Zobin. Rekali so mu pa Tiče.

Tiče se je rodil v Mačkovljah 19. junija 1841. Že ob rojstvu je tehtal polnih 6 kg. Žene so radovedne obiskovale Zobinovo mamo in so se čudile nenavadno krepkemu detetu.

Otrok je rasel v zdravju in moči. Hrane mu ni bilo nikdar dovolj. Drugi fantiči so se ga bali in se mu pokoravali vedno in povsod. Da ni bil lačen, je prosil hrane po hišah, ker doma ni bilo dovolj. Po njivah je pa kradel sadje. Ko je že hodil v dnino za delo na polju, je težko čakal ure kosila. Seveda je bilo kosilo za kopače dobro: poleg mineštre še meso in klobase. Tiče je to vedel, zato je šel gospodinjki naproti in ji pomagal deti plenir z glave na tla. Potem je naglo odkril lonec, pograbil meso in klobase ter: hap, hap! in vsa najboljša jed je izginila v nenasična usta.

Navada je bila, da so Mačkovljani peljali ali nesli v Milje vse, kar so imeli prodati. Tako je peljal nekega dne Tiče z drugimi vaškimi fanti voz »čop« (drva iz čokov posekanih dreves) na prodaj v Milje. Bil je to bolj majhen voz, ves lesen, ki so mu rekli tudi lesenjak. Pa je bil navrhan s čopami, zato ni bil lahek. Fantje so ga združeno in vpreženi v vrvi vlekli vso pot. In kaj si domisli orjaški Tiče? Sede na voz in se veli peljati po Miljah. Toda meščani so se mu smejali in se iz njega norčevali. Tiče pa —

užaljen ponos — skoči z voza, izpreže tovariše, zleze pod voz, ga dvigne z vsem tovorom ter nese po mestni ulici. »Ara, ara! Čo, čoo!« so se sedaj čudili Miljčani.

Menda se je v tistih časih večkrat zgodilo, da so se fantje ene vasi stepli s fanti sosednje vasi.

Tako bi se bilo skoro zgodilo ob neki prebeneški »šagri«. Fantje treh sosednjih vasi so napovedali Mačkovljanom boj, če se le pokažejo v Prebeneg. Zato so se mačkovljanski fantje že menili, da ostanejo doma. Toda Tiče se ni dal ugnati. Združil je fante in jih kot orjaški vodja peljal tja gor v Prebeneg, kjer jih je čakala precejšnja skupina nasprotnikov. Tiče gre pod Combličev latnik in s pestjo razpolovi debel kol-opornik iz oljkovega lesa. Ko nasprotniki to vidijo, se tiho razpršijo.

Tiče, nenavadno visok fant, širokopleč, debel in močan, je menil, da so vsa kmečka dela zanj prelahka. Gotovo si je iskal tudi boljšega zaslužka. Tako je hodil na delo v tržaško ladjedelnico in tam delal za štiri druge.

Ob vojaškem naboru so zdravniki strmeli nad tem popolnoma pravilno razvitim fantom-velikanom. Iz

*Plaho je skozi okno
priletela v sobo.
Njen pozdrav je bil
sončni žarek,
šumenje morskih valov
in vonj dišečih borov.*

*Njene nove pesmi
nisem razumel,
kajti hrup mesta
v svetlordeči luči
je motil
najin pogovor.*

Aleksej:

Vesna

*Le čutil sem,
da me vabijo
zvončki, vijolice
in vrtnice rdeče
ter me kličejo:
vrni se, vrni se!*

*Pridi in poglej,
kako svobodno živimo
in vsa narava
se je razgrnila zate,
kot preproga v pravljicah,
samo, da se vrneš.*

*Hotel sem ji odgovoriti,
a je že ni bilo več.
Blagodejni vonj je
napolnil dušo.
Kakor zvok
je odjeknila v tišino.*

ALEKSEJ:

Kočija

*Samotna
ob strani ceste.
Nekoč so te iskale
kronane glave
in bogati cekini,
včasih zvonček te je
cingljaje spremljal.
Bele neveste
in črni fraki
so te poljubljali
na umazanih cestah.
Bila si kraljica
in tvoj konj je bil kralj.
Saj to si še danes,
le vsi tega ne opazijo,
kako čista in snažna,
kraljevsko odeta
stopaš po trdih tleh.
Konj pa mirno premleva
divji oves.*

njegovega vojaškega življenja je znano, da je bil potrjen h konjenici. Zmogel je z golima rokama zadržati dva para konj na mestu, da se niso mogli ganiti. Na Ogrskem je ukrotil najbolj muhaste iskre konje.

Bil je še pri vojakih, ko je prejel sporočilo, da mu umira mati. Dobil je dopust in se takoj odpeljal domov. Toda prišel je prepozno. Pogrebci so že ponesli mater na pokopališče. Ko so hoteli spustiti krsto v grob, so zagledali od daleč Tičeta, ki je hitel v svoji rdeči vojaški uniformi proti pokopališču.

Hotel je še enkrat videti svojo mater. Zadril je svoje močne prste pod pokrov, da so žebliji popustili in se je krsta odprla. Ko je Tiče ugledal obličje svoje mrtve matere, je tiho zajokal, si z rokama obrisal dve debeli solzi, pokleknil na tla ter odmolil kratko molitev. Potem je s pestjo pokrov spet zabil.

Po dopolnjeni vojaški službi je nekoč Tiče prišel v Trst, ko se je tu mudil neki slavni cirkus. Po vseh so hodili bobnarji in z bobnanjem vabili ljudi na cirkuške predstave.

Tudi Tiče je šel pogledat v cirkus. Tam je videl velikanu, ki je kot rokoborec kazal svoje moči. Ta velikan je nagovarjal goste, naj se javi, kdor se hoče z njim pomeriti. Tičeta je zamikalo, da bi pokazal svojo moč. Tako sta se spoprijela. Kmalu je Tiče položil svojega slavnega tekmeča na tla. Premaganec je bil ves rdeč od sramu in jeze, da se je dal premagati od kmeta. Ko se kmalu v drugo spoprimeta, zmagala spet Tiče. Občinstvo je ploskalo v velikem navdušenju ob odkritju tega novega junaka.

Rokoborec se je resno zbal, da ga bo Tiče še tretjič premagal, zato ga je poklical v stran ter mu ponudil in takoj izročil 200 goldinarjev, rekoč: »Daj se mi premagati in priporočil te bom ravnatelju, da te sprejme v službo v cirkus.« Tiče ni imel nikoli prej toliko denarja pri sebi. Upal je tudi dobiti dobro službo. Zato se je dal premagati.

Cirkuški ravnatelj je res sprejel Tičeta Zobina v službo, a le kot slugo. Toda našega junaka ta služ-

ba ni veselila. Rajši bi postal krotilec levov, podoben onim možem, katere je Tiče pri taki službi pozorno opazoval. Ponoči je skrivaj uhajal v kletke medvedov, levov in tigrov. Kmalu je postal izvrsten krotilec v Hagenbeckovih zverinjakih ter je potoval z njimi po svetu. Časopisi so prinašali slike, kako se Tiče bori z medvedom, pa oba ostaneta nepremagljiva.

Ko je prišel z zverinjakom na Dunaj, je poslal bratu Jožetu potreben denar in ga povabil, naj ga pride obiskat. Brata sta se vozila po Dunaju v lepi kočiji. Posebno imenitno se je to zdelo preprostemu Jožetu. Ta je potem o svojih doživljajih na Dunaju zelo navdušeno pripovedoval doma.

Tiče je prišel v letih svojega življenja v cirkusu večkrat domov v Mačkovelje na oddih.

Znan je tak celomesečni obisk, ko je Tiče priredil pojedine iz dneva v dan, izmenoma vsak dan v drugem kraju, enkrat v Miljah, drugič v Ospu, tretjič v Dolini itd. Njegov brat Jože, ki je tedaj delal v ladjedelnici Sv. Roka pri Miljah, je vzel teden dopusta, da se je lahko udeleževal teh svojevrstnih vesellic. Gostov ni manjkalo. Bili so to vsi moški Tičeto-ve starosti iz vseh okoliških krajev. Gostitelj in nosilec vseh stroškov teh pojedini je bil Tiče, ki je tudi mnogo pripovedoval o svojih doživljajih in potovanjih po svetu.

Tičetu denarja ni manjkalo. Svojemu bratu Jožetu je obljubil pomoč z besedami: »Pomagal ti bom toliko, da tvojim otrokom ne bo treba delati.«

Jožetov sin Vane je bil tedaj star 12 let. Tega je hotel stric Tiče vzeti s seboj na Dunaj, toda oče ga ni hotel dati.

Poslovili so se v gostilni pri Nemcu pri Sv. Ani v Trstu. Vsa vesela družba je pospremila Tičeta do tja.

Celih 10 let ni bilo potem več nobenega glasu o velikanu iz Mačkovelj. Ko je bilo Vanetu, sedanjemu najstarejšemu Zobinu, 22 let, je dospelo pismo z Dunaja, da se Tiče vrne domov. Nič ni bilo mogoče razumeti, čemu in kako.

Pa se Tiče res vrne, toda kakšen! Brat Jože se ga je naravnost prestrašil. Tiče se je prikazal ves strgan in bos, še vedno močan in kosmat ko medved, toda nem in brez pravega uma. Sam ni mogel nič povedati, ker je le nekaj momljal. Dal je pa razumeti, da je lačen.

Hodil je potem po vasi od hiše do hiše in prosil hrane. Mnogi otroci so se ga bali, predrznejši pa so mu celo nagajali.

Končno je po Jožetovem posredovanju županstvo nesrečneža izročilo tržaški bolnišnici.

Pokojni profesor Ivan Tul se je mnogo zanimal, da bi zvedel za vzrok nesreče. Po mnogem poizvedovanju je dognal, da je spomladi 1908 razjarjen tiger v cirkusu v Budimpešti napadel Tičeta in mu polomil rebra. Nesrečni velikan je padel v nezavest in zgubil govorico. Izročili so ga njegovji ženi Magdalenii Buszanskijevi. Ta pa mu je pobrala vse premoženje, ga zapustila v nesreči in se zgubila v svet.

Tako se je vrnil slavni velikan Tiče Zobin v domovino kot popoln siromak. Umrl je v tržaški bolnišnici 23. decembra 1908.

L. S.

Pilatova žena

PREVEDLA MARIS KRESNA

Prakseda, osvobodjena Grkinja iz Rima — Juliji, soprogi Daciya Galija v Vienni:

Spoštovana gospa, zvedela sem, da bo prihodnji teden odšla v Galijo legija Kvinta Krasa. Hitim in bom enemu izmed tribunov izročila pismo, v katerem ti podrobno pišem o svoji dragi prijateljici in moji ljubi gospodinji. Moje prvo pismo je bilo kratko in nejasno. Bila sem še pod vtisom pretresljivih dogodkov in tudi sel, ki je pismo odnesel, ni bil zanesljiv. Tedaj je še divjalo preganjanje. Medtem se je nevarni položaj nekoliko zboljšal. Sel, ki mu bom pismo izročila, je zanesljiv. Ni tvoje vere, je pa molčec in brez predsodkov, trezen Rimljan, ki ne odobrava preganjanja kristjanov in je vreden vsega zupanja.

V zadnjem pismu si omenila, da se v Galiji še vedno širijo govorice, da je prokurator potem, ko je v obupu begal iz kraja v kraj, iskal in našel smrt v helvecijskih gorah. Ti veš, da je ta govorica izmišljena: ne prokurator, njegova žena, moja ljubljena gospa Klavdija Prokula, je begala po svetu, nemirno je begala po duhovnih svetovih in ti svetovi so resnični. Povedala ti bom sanje, ki so bile za mojo gospo tako usodne. Tudi ti veš, da je razlika med sanjami in sanjami. Včasih so sanje kot zapovedujoča resnica. Nekatere sanje nam ubeže kot lahkonogi otroci. Druge pa stoje pred nami kot kipi na rimskem forumu, vzbujajo nam spoštovanje in nam kličejo: »Ne pozabi nas!« In take so bile sanje, o katerih govoriva.

Minila so desetletja, pa spominjam se vsega kot bi se bilo šele včeraj dogodilo. Moja mlada gospodinja je bila večkrat žalostna, ker je čutila, da jo mož zanemarja. — Saj veš, kot razvajen otrok je imela zelo zahtevne predstave o moževi zakonski ljubezni. Mož pa jo je večkrat puščal samo pred vsem zaradi težke in odgovorne službe, ki jo je imel med onim majhnim in nezadovoljnim ljudstvom. Tistega jutra pa, o katerem ti pripovedujem, je moja gospa žarela v sreči in ljubezni. Mož je bil celo noč pri njej.

»O moja draga Prakseda,« mi je zaklicala, »Eros mi je bil milostljiv! V tej noči sem bila ljubljena za celo življenje.« Nežno je pobožala kipec boga ljubezni, ki ga ji je bil podaril prokurator. »Ne, ne bom še vstala,« mi je rekla, ko sem se pripravila, da bi ji pomagala pri oblačenju, »še malo bom poležala in sanjala, saj sem še vedno v moževem naročju.« Popravila sem ji ležišče in kot brezskrben otrok se je pogreznila v blazine.

V atriju sem potem urejala cvetlice in pripravljala sadje za obed — odposlala sem zgovorne sužnje, da ne bi motile gospe v spanju, — ko sem nenadoma zaslišala iz spalnice pretresljiv krik. Ko sem vstopila, je sedela na postelji in me gledala s prestrašenimi očmi. Sladki sen sreče je izginil iz obraza in nanj je padla senca bodočih let. Bilo je kot bi bila srečala Usodo v živi obliki. Stegnila je roke proti meni, a takoj so ji kot ohromele omahnile na ležišče. »Moje

sreče je konec,« je jecljala. »Imela sem tako težke sanje, in ti veš, draga Prakseda, jutranje sanje so resnica, so dejstvo.«

Prosila sem jo, naj mi sanje pove. Morda jih bom znala razložiti. Polagoma ji je stekla beseda. »Bila sem,« tako je začela, »v mračnem prostoru, kjer je bilo zbranih mnogo ljudi. Zdelo se mi je, da so molili. Njihove besede so bile kot šumljanje vode. Naenkrat pa sem zaslišala besede: „Trpel pod Poncijem Pilatom, križan bil, umrl in bil v grob položen.“ Nisem si znala razložiti, kako je prišlo ime mojega moža na ustnice teh ljudi. Bilo me je groza, besede so bile usodne. Zmedena sem bila in sem zapustila prostor. Znašla sem se v drugem prostoru, ki je bil še bolj mračen in me je spominjal na pokopališča zunaj rimskega obzidja. Tam je bilo še več ljudi in zopet sem zaslišala besede: „Trpel pod Poncijem Pilatom, križan bil, umrl in bil v grob položen“ — hotela sem ubežati na prosto, a zopet sem se znašla v zaprtem prostoru, ki je bil podoben svetišču in zopet sem slišala, kako je množica ponavljala ime mojega moža. Begala sem dalje, prostori so si sledili. Včasih se mi je zdelo, da sem v nekem rimskem templju, ki je bil pa vsekakor spremenjen: videla sem marmornate ambone — nikjer nobenega znanege boga. V apsidah sem videla velike mozaike. Nekateri so predstavljali nekega neznanega boga kot sodnika. Nisem si ga še ogledala, ko sem zopet zaslišala besede: „Trpel pod Poncijem Pilatom, križan bil, umrl in bil v grob položen“ — Begala sem dalje in dalje, hodila sem pod mogočnimi oboki, videla sem resne, veličastne bazilike, videla sem stavbe v tujih slogih. Naenkrat pa so se prostori razširili. Mogočne stavbe so plavale v zraku kot bi nê imelo kamenje nikake teže. Zbrani molilci so molčali. Slišalo pa se je petje nevidnih zborov in zopet je odmevalo ime mojega moža: „Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est“ — Potem so izginile te plavajoče dvorane. In zagledala sem stebrišča pregrnjena z dragocenimi draperijami. Tudi po teh prostorih se je prelivala glasba: različni glasovi so se združevali in zopet ločili, besede in melodije so se prelivale druga v drugo. Izmed glasov pa se je dvignil en sam glas, oster, jasen, tožec in obtožujoč: „Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato“ — Bežala sem, bežala kot bi me preganjale furije. Bilo mi je kot da moram preteči stoletja in stoletja in kot da moram hiteti do konca časov. Preganjalo me je ljubljeno ime. To ime je nosilo v sebi neizrečeno težino, ki je grozila, da bo zatemnila ne samo njegovo življenje, temveč življenje vsega človeštva.« Obmolknila je. Od zunaj je prihajalo divje vpitje in razburjena množica je ponavljala prokuratorjevo ime. Kot odmev tega, kar je slišala v sanjah, je zadonelo iz mnogih grl: »Križaj ga! Križaj ga!«

Poznali smo to fanatično ljudstvo, kamor nas je zanesla usoda. Vedeli smo za njegove navade. Kadar so hoteli strankarski duhovniki uveljaviti kako svo-

jo željo, so uprizorili otročje smešne poulične upore. Kaj malo smo se brigali za take podvige. Danes pa je bilo kričanje v zvezi s sanjami in sedanost je potrdila sanjske privide. Pogledala sem gospo. Njen mrtvaško blede obraz mi je potrdil, da sva obe enih misli.

Hotela sem gospo potolažiti. Poklicala sem sužnjo, ki je vedela za vse mestne novice. Vprašala sem jo, kaj pomeni to kričanje. Povedala je, da so Judje privlekli pred sodnika nekega moža, ki se dela za kralja in da zahtevajo, naj ga sodnik obsodi v smrt na križu. O, to je pač čudno in hudobno ljudstvo, kajti ta Jezus iz Nazareta — tako je namreč ime obtožencu — je storil mnogo dobrega, je velik čudodelnik in jih je mnogo ozdravil. Hotela je še dalje pripovedovati, a sem jo prekinila, ker sem videla, kako se gospa vedno bolj razburja.

»O, saj sem vedela, da so jutranje sanje usodne,« je rekla, ko sva bili zopet sami. Ob tem jetniku se bodo moje sanje uresničile. Prokurator ga ne sme obsoditi. Dobra Prakseda, pojdi k njemu in ga prosi pri vsej moji ljubezni, da naj obtoženca izpusti. Pohiti, pri vseh bogovih te prosim, pohiti!»

Obotavljala sem se — ne da bi se bila bala prokuratorja; bil je vedno vljuden; nikoli ne bom pozabila, kako mi je vrnil prostost, ko je zvedel, da sem rojena Grkinja — vedela sem, da ne pusti, da bi se ženske vmešavale v njegove posle. To sem gospe omenila.

Ona pa je vztrajala: »Danes me bo poslušal, saj me je ponoči ljubil.«

Molče sem odšla v tisti del palače, kjer so se vršile sodne razprave. Službujoči centurij me je povedel k prokuratorju. Danes je bila njegova pojava prikupna, ugajala mi je njegova brada in krepke, stisnjene ustnice. Pravkar je prišel iz kopeli, bil je odet v bogato togo in se je pripravljal, da stopi pred ljudstvo. Ena izmed smešnih judovskih navad je bila tudi ta, da niso prestopili naših hiš, češ da se ne bi omadeževali.

Povedala sem mu ženino prošnjo — mirno me je poslušal, nobena kretnja ni izdajala naglice. Zdelo se mi je, da me ne bi prekinil, tudi če bi govorila pol ure, nič mu ni bilo na tem, da je ljudstvo čakalo. S tem je dal nekoliko duška zadržani nevolji.

»Dobro, Prakseda, zahvaljujem se tvoji gospe in jo lepo pozdravljam,« je končno rekel. Čeprav je bil obraz zaprt — o, ti zaprti rimski obrazi! — se mi je vendar zdelo, da mu nisem bila nedobrodošla. Še več: videla sem, da je potrjeno njegovo lastno mnenje o jetniku.

Hitro sem se vrnila h gospe in ji povedala, da me je prokurator dobrohotno poslušal. Bila je nekoliko pomirjena. Oblekla se je in ozaljšala. Kljub temu, da je bila mlada in lepa, je rada uporabljala mazila in razna lepotna sredstva. Potem sva šli v triklinij, kamor se niso slišali poulični glasovi. Brala sem ji neko grško ljubavno zgodbo, ki jo je rada poslušala, saj so v njej gorela slična čustva.

V tem pa je pridrvela v triklinij sužnja, ki sem jo preje izpraševala in je zaklicala: »O gospa, tvoj mož bo dal jetnika križati. Njegovi prijatelji pa upajo, da mu bodo angeli priskočili na pomoč.« Ko je gospa to slišala, je kar poletela iz sobe. Sledila sem ji, a je nisem mogla dohiteti. Znašli sva se na stre-

hi sodne palače, odkoder sva videli na dvorišče, če sva se sklonili čez ograjo.

Prokurator je sedel na sodnem stolu. Temno je gledal pred se. Pred njim je stal obtoženec. Očividno je bila sodba že izrečena. Legijonarji so hoteli jetnika odpeljati. Bil je odet v razcapan vojaški plašč in na krvaveči glavi je imel venec iz trnja. Najbolj pretresljivo ob tem pogledu pa je bilo, da se je zdelo, da ima ta obsojeni sočutje s celim svetom, da, celo s prokuratorjem, svojim sodnikom. Sočutno usmiljenje je odsevalo z jetnikovega obličja. To trditev bi hotela potrditi s svojim življenjem: v njegovem pogledu je bilo izraženo nerazumljivo sočutje. In usmiljenje je spremenilo jetnikov obraz. Skoro bi se mi bilo zavrtelo v glavi. Zdelo se mi je, da se je ob tem usmiljenju zamajal ves poznani svet. In tedaj se je v meni dvignil odpor proti njegovi moči. Čutila sem, kako se dviga v meni brezupen odpor in kako sem se nemočna in slaba oklenila tega potapljačnega se sveta. Vse se je zgodilo v enem samem trenutku. V naslednjem trenutku so legijonarji potegnili jetnika in ga odvedli, da bi bil križan. Sodnik se je dvignil s svojega prestola. Njegov obraz je bil še bolj temen. Vrnil se je v palačo.

Kaj se je zgodilo? Odkod ta sprememba? Pozneje smo zvedeli, da mu je množica očitala, da ni cesarjev prijatelj, če ne ugodi njihovi zahtevi. Vem, plemenita Julija, tvoji somišljeniki mu očitajo, da je bil častihlepen. Toda ta sodba je prenačljena. Da, prokurator je obsodil pravičnega in se je tega tudi zavedal. Toda, kaj je bila Rimu mar nedolžna kri, če je bilo ogroženo cesarstvo? Položaj na vzhodu je bil takrat zelo kočljiv. Vsak oblastnik bi ravnal tako, kot je ravnal Pilat. Ponavljam: kaj pomeni Rimu življenje posameznega človeka? In Pilat je bil Rimljan z dušo in s telesom. Pilat je bil otrok tiste družbe, ki je sicer še darovala bogovom, toda le iz spoštovanja do prednikov. Ta družba pa je v resnici poznala samo eno svetišče: rimski imperij in božanskega cesarja.

Prosila sem gospo, da bi se vrnila v svoje sobane. Stala je tu kot od strele zadeta. Bila je uničena, kot da bi bila obsojena ona sama in ne eden izmed Judov. Ko sem jo nagovorila, je skrila obraz v dlani in je dolgo, tiho in brezupno ihtela. Ostala je nema, ko je sredi popoldneva tema pokrila vso zemljo in so vsi v palači razburjeno tekali sem ter tja. Ta tema je odgovarjala njenemu čustvovanju in se je nekako spojila z njo. Pozneje ni nikdar govorila o tistih dogodkih, čeprav mi je sicer vse zaupala. Zaprla se je sama vase in dolgo nisem mogla doumeti, da jo je pogled onega obsojenca prevzel in predrugačil. In vendar pogled ni veljal njej — bil je obrnjen na njenega moža. Prav zato jo je tako ranil in sedaj se je pokazalo, česa je zmožna njena, doslej tako sebična ljubezen. Danes vem, da je takrat vzela nase njegovo krivdo, ne voljno in načrtno, temveč le kot izraz ljubezni, ki je prekoračila bregove. Ona je trpela, ko se je on veselil življenja. Ona je žalovala, ko je on užival. Ni je mogel razumeti in se ji je oddaljeval. Ona je molče prenašala. Ni tožila, ko je porodila mrtvega otroka. Čeprav je moža sprejemala z veliko nežnostjo, ni nikdar doživela sreče materinstva. Ni bila nepotrpežljiva, če jo je mož zapuščal.

(Dalje prihodnjič)

NAŠE LETOŠNJE ROMANJE

Florenca, Ponte vecchio

Vsakoletno romanje tržaških Slovencev je nekaj tako lepega, da se ga vse leto veselimo in se pripravljamo nanj.

Letos gremo v Assisi.

Čeprav že marsikdo pozna program, hočemo vendar tudi v Mladiki opozoriti nanj.

Trajalo bo 7., 8. in 9. julija.

Glavni cilj romanja je Assisi, mesto sv. Frančiška in svete Klare in zato kraj zbranosti in molitve.

Poleg Assisija pa bomo videli še mesta: Rimini, San Marino, Perugia, Florenco, Piso in Sieno — to so čudovito lepi kraji z nešteti zanimivostmi.

Prijavite se lahko pri slovenskih duhovnikih in v upravi Katoškega glasa v Gorici.

Program romanja

PETEK, 6. JULIJA: zvečer odhod iz Trsta z vlakom.

SOBOTA, 7. JULIJA: prihod v Rimini, z avtobusi obisk republike San Marino, skupno kosilo v Riminiju, zvečer prihod v Assisi, kjer dvakrat prenočimo.

NEDELJA, 8. JULIJA: v Assisiju skupna romarska pobožnost in ogled mesta. Popoldne prosto ali izlet v Perugia.

PONEDELJEK, 9. JULIJA: odhod iz Assisija in prihod v Florenco. Ogled mesta. Skupno kosilo in večerja v Florenci. Pozno zvečer odhod iz Florence. Popoldne prilika za izlet z avtobusom in vodičem v Piso ali Sieno.

TOREK, 10. JULIJA: zjutraj prihod v Trst.

Assisi — cilj našega romanja

MRLIČ NASE MLADOSTI

Naše veke niso mrtvaški pokrov nad mrličem upanja, naše oči iščejo zvezde. Zvezde niso potujoča nočna znamenja, ki popotnika zapeljejo v prepad. Zvezde so skrivnosten odsev lepote v naših očeh.

Ne ječimo kot obupano nebo, ki se ne more znebiti oblakov; zavrzimo njegove noči! Zvezde so nežne z nami kot novo naročje upanja.

VIII.

Grenak je šelest padajočega lista, ki ni izšumel svoje zelene pesmi, obup gluhonemega, ki bi ga ena sama beseda rodila znova: roka brez prstov bi rada božala.

Stržimo si posmrtno masko pohabljenih utrujenec, ki čutijo samo s seboj; rojstvo vseh je tudi eno rojstvo.

Ne poslušajmo mrliča naše mladosti! Njegova ideja je molk in molk je najbolj kriva ideja.

Ni mogla umreti naša mladost, mi še nismo bili mladi.

Naše, v neskončnost razrasle prsi ne smejo vdihavati besede, ki so obglavile boj in vero. Naše prsi niso grobnica, v kateri se ustrašiš lastnega glasu.

V njih nosimo besedo svetlobe in bomo krivi, dokler je ne spregovorimo.

Z besedo svetlobe obudimo mrtvo, obudimo mrliča naše mladosti.

Smrt bo poražena; nesmrtno je vračati življenje mrtvemu.

Živeli bomo; naša mladost bo junaška ptica, ki povelečuje življenje.

Bolezen naših oči

Če kdo vidi dobro podnevi, a mu oči ne služijo ponoči, pravimo, da boleha za **kurjo slepoto**. Ta pojav označujemo z zdravniškim izrazom hemeralopija; hemera pomeni po grško dan, ops — opis pa videnje. Kdor boleha za hemeralopijo, vidi podnevi in v dobro razsvetljenih prostorih povsem normalno, zelo malo ali celo nič pa ne vidi ponoči in v slabo razsvetljenih prostorih. Vid mu popusti zvečer, takoj ko sonce zaide. Pojav hemeralopije so poznali že v starih časih. Opazili so, da imajo nekateri to napako že od rojstva, drugi pa zbolijo pozneje v življenju. Opazili so tudi, da so ljudje imeli to napako v hudih časih zaradi pomanjkanja, zato so sklepali, da je hemeralopija lahko le posledica nezadostne hrane. V našem stoletju so odkrili, da nastopi hemeralopija zaradi pomanjkljive hrane, in sicer tedaj, ko hrana ne vsebuje zadosti vitamina A. Hemeralopija torej nastopi, kadar nam primanjkuje vitamina A, ki ga črpamo iz hrane, ki jo uživamo. Danes ločimo dve obliki hemeralopije, in sicer prirojeno, ki je dedna, in hemeralopijo, za katero lahko zbolimo kadarkoli v življenju zato, ker se pojavijo spremembe na očesni mrežnici, ali pa zato, ker nimamo zadosti vitamina A.

Dedna oblika hemeralopije se prenaša včasih neposredno, včasih posredno. Možno je torej, da bolehalo za hemeralopijo starši in njihovi otroci. Nadalje je možno, da so starši zdravi, a otroci bolni. Toda v tem primeru so bolehalo za to boleznijo dedje ali še starejši predniki. Pri dedni obliki hemeralopije je mogoče kdaj zaslediti bolezenske spremembe na očesni mrežnici. V drugih primerih pa ni opaziti nikakih sprememb na očeh.

Pri kurji slepoti, za katero zbolijo odrasli, igra največkrat vlogo pomanjkanje vitamina A, bodisi da zauživamo hrano, ki ne vsebuje dovolj tega vitamina, ali pa organizem ne more izkoristiti vitamina, čeprav ga dobiva v zadostni količini. Očesna mrežica stalno potrebuje vitamin A, kajti brez njega ne more opravljati svoje funkcije.

Hemeralopijo, ki nastopi zaradi pomanjkanja vitamina A, opažamo povsod po svetu. Odrasli pogosteje zbolijo za njo spomladi, otroci pa navadno v poletnih mesecih. Poleti imajo otroci večkrat črevesne motnje in zato njihov organizem ne črpa zadosti vitamina A iz hrane. Opazili so, da zbolijo za hemeralopijo še najprej siromašni otroci v južnih krajih. Opazili so nadalje, da se je ta motnja vida pojavila pri ljudeh, ki so trpeli pomanjkanje v vojnem času. Na hemeralopijo naletimo mnogokrat pri ljudeh, ki bolehalo za kako jetrno boleznijo, pri nosečnicah, pri malokrvnih ljudeh, pri tistih, ki imajo kako želodčno ali črevesno bolezen ali pa tudi nalezljivo bolezen. Tudi razne očesne, živčne in druge bolezni pospešujejo kurjo slepoto.

Zgodi se, da ima nekdo vedno dober vid in vse kaže, da so oči zdrave. In vendar nastopi kurja slepota. Manjka mu vitamin A. Težko je reči, ali mu manjka zato, ker nima primerne hrane, odnosno zato, ker ga njegov organizem zaradi kake bolezni notranjih organov ne izkorišča v zadostni količini.

Zato zdravnik tu priporoča primerno hrano, in sicer tako, ki vsebuje vitamin A, kot n. pr. mleko, surovo maslo, zelenjavo in sadje. Naj jemlje istočasno preparate vitamina A bodisi skozi usta ali v injekcijah. Vselej priporočamo vitamin A v večji količini in za daljšo dobo (vsaj nekaj mesecev). Vitamin A priporočamo tudi v primeru boleznij očesne mrežnice.

Radio, film, gledališče...

Nekje so pisali študentje nalogo s tem naslovom. Ena naših dijakinj je opisala svojo navezanost na radio in še posebej na radijsko gledališče na poseben način. Dobili smo njeno razmišljanje in ga objavljamo.

Ured.

»Gospo in gospodje! Poslušajte dramo... Igrajo... dejanje se odigrava...«

Radijski napovedovalec nam prijazno predstavi osebe in kmalu se igra začne; začne se življenje ljudi. Pazljivo poslušamo; odigrava se prvo dejanje, nato drugo, tretje in konec, vesel ali tragičen, zabaven ali žalosten. Ko zadnjič govorijo o igralcih, skraj nehote pomislim: »Zakaj mi pravzaprav radio tako ugaja, zakaj tako rada poslušam igre, poročila, glasbo in drugo? Vem kaj odgovoriti, najdem odgovor v tistih glasovih, ki sem jih pravkar slišala; glasovi ljudi, ki so nam vedno zvesti prijatelji, ki nas radi zabavajo in ganejo večkrat nam tudi razkrijejo srce in dušo.

Moj Bog, ti igralci imajo žile, po katerih polje kri, imajo srce in čustva. Njihovi glasovi so polni radosti in navdušenja. Kako bi jim izrazila svojo pohvalo in navdušenje? Ustvarjajo in živijo ljudi s svojimi značajmi in temperamentmi, ljudi s čudovito lepimi lastnostmi in ljudi, obteženi mi z napakami. Radio je zame vse: oče, mati, brat, prijatelj. Čutim, da ga ljubim, bolj od kina, kjer se na platnu zdé igralci fantastični in prave lutke. Bolj od televizi je, kjer je največja lepota le v plesu in v prijaznih obrazih napovedovalk; bolj od gledališča, kjer se čuti človek tujega med tujimi ljudmi. Da, lepše je sedeti doma, na prijetnem naslanjaču ob radijskem aparatu, trpeti in se zabavati. In ko nam napovedovalec želi lahko noč, ko se ta svet zaključuje, grede vsi igralci k počitku. A ne, ne končajo, kajti vedno jih lahko srečamo na ulici ali kje drugje: srečamo jih v prijetnem in dragem obrazu človeka, ki smo si ga ustvarili, ko smo poslušali igro.

Igro, da, ki pa je bila košček tako resničnega življenja!

Gotovo, tudi film me vabi in gledališče privlačuje. Tudi v kino grem in tudi v gledališče. Toda to je le včasih, skoraj lahko rečem, redko kdaj.

Radio pa je moj dnevni tovariš. Se ko se učim, mi tiho igra glasba. In ko zaslišim besedo, ojačim radijski glas.

Toda, ko začne radijska igra, tedaj knjige pospravim. Tedaj me ne sme motiti prav nič.

Tole mislim: če bi tisti, ki odločajo o radijskem programu vedeli, kaj nam pomeni radij, gledališče, ne bi okrnili tega sporeda in ne bi oddajali tako pogosto ponavljaj.

Marija Štrekelj

Radijsko gledališče

17. 3. ob 15,30: »Za hčer« (Anton Funtek), enodejanka. PONOVI TEV.
17. 3. ob 21,00: »Za smeh in dobro voljo« (Danilo Lovrečič).
18. 3. ob 11,30: Za najmlajše »Harfa v gozdu« (Tončka Curk), radij. pravljica. PONOVI TEV.
19. 3. ob 11,30: Za najmlajše »Kristus in sv Peter po Nadiški dolini« (Jože Peterlin), rad. zgodba.
21. 3. ob 20,30: »Pot v neznano« (Joy Hol lyer, prev. Maks Šah), dram. zgodba.
24. 3. ob 15,30: »Čudež dolgočasje« (Renato Mainardi), prevedel Janko Jež, radijska igra. PONOVI TEV.
25. 3. ob 11,30: Za najmlajše »Lepa Suzan- ca« (Lelja Rehar), radij. pravljica.
25. 3. ob 17,00: »Za smeh in dobro voljo« (Danilo Lovrečič). PONOVI TEV.
28. 3. ob 20,30: »Skrivnostni koncert« (Fran- co Enna), prev. Desa Kraševac, radij. dra- ma.
31. 3. ob 15,30: »Pomagaj si sam« (Roderick Wilkinson), prevedel Boris Mihalič, radij- ska igra. PONOVI TEV.
31. 3. ob 21,00: »Za smeh in dobro voljo« (Danilo Lovrečič). Konec teh oddaj.
 1. 4. ob 11,30: »Ognjeni ptič«, I. del (Feli- cita Vodopivec), radij. pravljica.
 4. 4. ob 20,30: »Situacije« (Mirko Zupančič), igra v 3. dej.
 7. 4. ob 15,30: »Krpan mlajši« (Fran Mil- činski), prired. Mirko Javornik, igra v 4. dej. PONOVI TEV.
 8. 4. ob 11,30: »Ognjeni ptič«, 2. del (Feli- cita Vodopivec), radij. pravljica.
11. 4. ob 20,30: »Krokodil v mestu« (Glauc- o Ponzana), prev. Martin Jevnikar, radij drama.
14. 4. ob 15,30: »Gospodarica« (Ugo Betti), prevedel Mirko Javornik, drama v 3. de- janjih. PONOVI TEV.
15. 4. ob 11,30: »Kraške pripovedke: Glinšči- ca« (Dante Cannarella), prev. Jadviga Ko- mac, radij. prip.
18. 4. ob 20,30: »Henrik IV« (Luigi Pirandel- lo), prev. Ivan Šavli, tragedija v 3. dej.

Postni govori

vsak ponedeljek in petek ob 19. uri

9. 3. Jezus Kristus - začetnik nove zaveze (msgr. dr. Janez Vodopivec)
12. 3. Zgodovinski okvir Jezusovega življe- nja (g. Oskar Simčič)
16. 3. Jezusova življenjska pot (g. Stanko Zorko)
19. 3. Zgodovinska gotovost o Jezusu Kri- stusu (dr. Jože Prešeren)
23. 3. Jezusova osebnost (msgr. dr. Janez Vodopivec)
23. 3. Jezus Kristus - Sin božji (dr. Angel Kosmač)
30. 3. Jezus Kristus - Mesija (dr. Franc Še- gula)

Po svetovnem prvenstvu v Zakopanah

Večina važnejših zimsko-športnih prireditev je že za nami ali pa se pravkar končujejo, zato lahko že sedaj pogledamo, kdo je letos najbolj napredoval in dosegel največje uspehe.

Poglejmo najprej kako je bilo v Zakopanah, kjer je bilo letos svetovno prvenstvo v klasičnih disciplinah. Konkurenca je bila izredna: nastopilo je vsega skupaj 581 tekmovalcev iz 19 držav. Vsi tekmovalci so bili zelo borbeni in so zato vse tekme zelo lepo uspele. Skoda le, da je vreme precej nagajalo organizatorjem. Pred prvenstvom so se vsi bali, da bo ves sneg skopnel zaradi južnega vremena, zgodilo pa se je, da je skoro ves čas snežilo, zaradi česar so morali nekaj tekem izvesti za zamudo.

Najprej so bili na sporedu teki na 30 km. Zmagal je Finec Maentyran- ta, drugi je bil Sved Steffanson, tretje mesto si je v veliko presenečenje vseh priboril Italijan G. De Florian, ki je s tem dosegel za Italijo zgodo- vinski uspeh.

Prvič se je namreč tekačem iz Srednje Evrope posrečil prodor v čisto skandinavskih in ruskih tekačev. Rusi so doživeli precejšen neuspeh, saj se je med prvih deset prirnil en sam ruski tekač in sicer Utrobin na 8. mesto. Slovenci so popolnoma razočarali: od štirih tekmovalcev je edini C. Pavčič prispel do cilja.

V ženskem teku na 5 km so Rusinje pospravile vsa tri prva mesta in pokazale popolno premoč nad ostalimi tekmovalkami. Slovenka Mara Rekarjeva je dosegla 28. mesto in je nekoliko zaostala za pričakovanji.

V skokih za klasično kombinacijo je bil najboljši Japonec Eto, ki pa je v tekih tako zaostal, da je prišel šele na 10. mesto. Zmagal je Norvežan Larsen. Tudi tu so bili v premoči Skandinavci in Rusi.

V teku na 30 km so poželi največji uspeh Norvežani in Švedi, Rusi so spet razočarali, Italijan De Florian je spet prišel med prvo desetorico in tudi ostali Italijani so dosegli zelo dobra mesta. Slovenci tudi tokrat niso dali vsega od sebe in so obstali na dnu lestvice.

V skokih na 70 metrski skakalnici je zmagal Norvežan Engan pred Poljakom Lacziakom in H. Recknaglom, ki se ni utegnil privaditi/mah skakalnici. Slovenci so morali nastopiti brez svojega najboljšega skakalca Jemca in zasedli mesta nekje v sredini lestvice.

V štafeti 4x10 km so Švedi prehiteli Fince, Ruse, Norvežane in Itali- jane, ki so prehiteli vse druge srednjeevropejce. Jugoslavija je bila zadnja.

V maratonskem teku 50 km so Švedi zopet potrdili dosedanje moč v tekih: osvojili so prvo mesto s smučarskim kraljem Jernbergom, srebrno kolajno in še šesto in sedmo mesto. Finci so se švedski premoči upirali in spravili v prvo desetorico tri svoje zastopnike. Norvežani so se izkazali samo z enim svojim zastopnikom: Grönningenom. Med srednjeevropskimi tekmo- valci so se najbolj izkazali Italijani, ki so s Steinerjem zasedli osmo mesto in s tem prehiteli vse Ruse in celo slovitega Finca Hakulinena. Slo- venec Reš se je med 45. tekači uvrstil na 38. mesto, kar pa je že uspeh če pomislimo, da je prvič tekmoval v tej disciplini.

V teku na 10 km ženske so Rusinje zopet slavile popolno zmago in zasedle prva štiri mesta. Za razred nižje so bile Skandinavke in šele potem srednjeevropejke. Mara Rekar je dosegla 26. mesto.

Skokov na veliki 90 metrski skakalnici se je udeležilo rekordno število tekmovalcev, kar 62 iz 18. držav. Tekmovanje je prav lepo uspelo, gledalci so uživali lepe in drzne skoke največjih mojstrov te najbolj slikovite in nevarne smučarske discipline. Helmut Recknagel je nadmočno prekašal vse druge tekmovalce, osvojil je zlato kolajno in postavil v najlepšim in najdaljšim skokom dneva (103 m) tudi rekord zakopanske skakalnice. Sle- dili so mu Rus Komenski, Finec Halonen, Vzhodni Nemic Lesser in drugi. Organizatorjem se je ob podeljevanju nagrad zgodila nemajhna nerodnost, ki je brez primere v zgodovini skakalnega športa. Srebrno kolajno, ki bi jo moral dobiti Finec Halonen, so izročili Lesserju.

Slovenci se žal niso postavili ne z lepim slogom ne z dolgimi skoki. Jemc, ki je na pripravah največ obetal, ni tekmoval, ker si je na treningu precej hudo poškodoval koleno. Pečar je po prvem neuspelem skoku (pa- dec) odstopil, Slibar pa je bil zelo nezanesljiv in precej krajši kot na pri- pravah. Še najbolj sta zadovoljila rezerva Oman in Zajc, ki je bil najbolj gotov.

Ta sezona torej ni slovenskim športnikom nudila ne uspehov in še manj zadovoljstva. Skakalci so se, po svetovnem prvenstvu, udeležili še tekem v Kuhnu, Holmelholmu in Lahti in nekoliko popravili mučen vtis.

Po neuspehih so se v slovenskem časopisju pojavile kritike, ki mečejo krivdo predvsem na trenerje in na pomanjkanje gmotnih sredstev.

»D. K.« piše v ljubljanskem Delu med drugim: »...Po ogorčenju jav- nosti pri nas potem ko ni smela na olimpijske igre niti skakalna ekipa, ki je bila prav takrat v odlični formi, so osrednja smučarska zveza pa tudi drugi osrednji športni forumi veliko obljubljali za razvoj našega tekmo- valnega smučanja. Res je, da so dali več sredstev kot sicer, toda za zadost- ne priprave še daleč ne dovolj, da ne govorimo o sredstvih, ki bi bila po- trebna za razširitev števila vrhunskih tekmovalcev.«

SERGIJ PAHOR

POSLANSTVO SKAVTIZMA

v današnji družbi

Geslo današnjega časa v najnižjih in najvišjih slojih je: Dol z vsemi! Živijo jaz sam! Med ljudmi — tudi med katoličani — tolikokrat manjka krščanskega spoštovanja do bližnjega. Povsod se bije krut in krvav boj za denar in nadvlado.

To je ena stran medalje. Lahko jo pa obrnemo in tu bomo našli le malo ljudi, ki pa s vojimi dobrimi lastnostmi nadkriljujejo prejšnje. Za most med tema skrajnostima so potrebni ljudje dejanja, ljudje, ki razumejo težave in skrbi današnjega časa in se znajo nevsiljivo vskladati z modernim življenjem in mišljenjem.

SKAVTIZEM DANES

V tej smeri se je najbolj razvil skavtizem s svojo življenjsko silo in konkretnimi prijemi. Zvesto se drži načela: zdrava duša v zdravem telesu. Glavni kraj njegovega izživljanja je narava. S tem pa ni rečeno, da zanemarja druge reči. Iz narave skavtizem spoznava Boga, ga časti kot Stvarnika. Iz narave se uči pomagati svojemu bližnjemu v stiskah in potrebah. Uči tudi, kako moramo preživeti mladost, da je ne bomo pozneje objokovali. Hoče napraviti iz fanta zdravega in zrelega moža, ki bo svoji družini v ponos in v oporo.

SKAVTIZEM, KOT DRUGI MISLIJO:

Ni dobrodelna ustanova, ki jo vodijo petičniki za dobrobit ubogih dečkov;

Ni šola, ki ima predpisan učni program in stroge izpite;

Ni četa častnikov in vojakov, ki bi jih navduševalo vojaško življenje;

Ni agencija malih obveščevalcev za ljudsko lagodnost;

Ni razstava, kjer bi se fantje ponašali s pridobljenimi odlikovanji za zasluge.

Obleka, parada — to so le zunanosti.

SKAVTIZEM — VELIKA IGRA

Skavtizem je igra, »velika igra«, kot jo je opredelil sam njegov ustanovitelj Lord Baden Powell. V tej igri se bratje skavti pripravljajo na zdravo in lepo življenje. Starejši skavti so vzor in svetilnik mlajšim.

Največja privlačnost skavtizma je kult narave in življenje na prostem. Višek skavtskega delovanja in krona celoletnega truda in priprav je taborjenje.

Skavtizem se ukvarja s posameznikom in ne z množico (ko ne bi bilo tako, bi skavtizem propadel, kot so propadla mnoga njemu sorodna društva).

Skavtizem krepi naše duševne in telesne zmogljivosti. Skavtizem uči ljubiti Boga, svojega bližnjega in svojo domovino.

Poslanstvo skavtizma je veliko: Iz vsakega fanta hoče napraviti delovnega in srečnega državljana; napotiti ga mora k delu za skupnost; ustvariti mora v njem čut za spoštovanje in ljubezen med narodi. Zato so potrebne žrtve, zakaj brez žrtev ni ničesar dobrega in dolgotrajnega.

Skavtizem uničuje v nas kali samopašne in nenasitne sebičnosti, ki je največji vir zla na svetu.

Od vsega začetka je skavtizem stremel za temi načeli.

Vemo, da jih doseže, če se jih zna pravilno posluževati.

2. 4. Prerokbe - klic po Odrešeniku (dr. Franc Šegula)
6. 4. Jezus Kristus - ustanovitelj božjega kraljestva (msgr. Jože Jamnik)
9. 4. Kristus - pot, resnica in življenje (dr. Lojze Suštar)
13. 4. Kristus in njegov Oče (dr. Lojze Suštar)
16. 4. Getsemani - Kristusovo duševno trpljenje in naš čas (g. Mirko Mazora)
20. 4. Prestol križa (dr. Franc Šegula)

IN SE LAHKO POSLUSATE

Vsak dan: poročila ob 7,15 8,15, 13,15, 14,15, 17,15, 20,15 in ob 23,15; pregled dnevnega tiska ob 14,30.

Vsako nedeljo ob 10,00 prenos maše iz cerkve sv. Justa, vmes pridiga, ob 12,15 Vera in naš čas, ob 13,00 Kdo, kdaj, zakaj, karika tedna.

Vsako nedeljo, sredo in petek ob 13,30 Glasba po željah.

SKRČENJE SPOREDA

Kljub tolikim prošnjam, ki jih je izrazilo časopisje in prosvetne organizacije, doslej še ni radijsko vodstvo rešilo skrčenja radijskega sporeda na postaji Trst A. Nasprotno, s koncem tega meseca bo prenehala še ena oddaja in sicer sobotna vesela oddaja Za smeh in dobro voljo. Že zdaj je bila vsakih štirinajst dni, a zdaj je niti dvakrat na mesec ne bo.

V vseh prošnjah, da bi preklicali skrčenje oddaj, smo izrazili željo naših poslušalcev. Isto so naredile naše demokratične prosvetne organizacije. Nekateri so baje te naše prošnje in želje tolmačili drugače.

Sodimo še vedno, da vsa ta skrčenja škodijo popularnosti in aktualnosti postaje same in s tem poslanstvu, ki ga je postaji namenila Italija.

Tisti, ki mislijo, da redukcij poslušalec ne čuti, se zelo moti. Seštevanje različnih vrst oddaj sicer lahko da neke zadovoljive številke statistiku, poslušalec pa dobro čuti, kaj in kje so »mašila«.

Zato ponovno prosimo centralno vodstvo RAI-a, da najde izhod in vrne postaji Trst A reducirane oddaje. Slovenska prosveta

V skavtskem taboru

Odstavki

Slavospev tebi, dragi, državni, občinski nameščene, uradnik, uradnik pomembne in »gotove« tvrdke, slavospev tebi, ker si uspel, ker si došel, ker si uresničil svoje visoke, a vendar, kot si pokazal, dosegljive cilje! Koliko vsega imaš! Po petletnih prošnjah so ti vendarle odkazali stanovanje v novem bloku stanovanjskih hiš, plačal si že prva dva obroka avtomobilčka »cinquecento«, s katerim voziš ob nedeljah družinico na deželo in s katerim se voziš na delo; televizijski aparat, ki si ga kot prvo nujno udobnost kupil (na obroke) je že davno plačan, s trinajsto plačo bo plačan tudi hladilnik, sesalec za prah lahko še počaka, ker bo treba sedaj misliti na pralni stroj. Tudi pri tebi se pozna, in še kako, »ekonomski čudež«! In ženo imaš, ki je v zadnjih letih neverjetno povečala svojo izobrazbo in sinčka, ki ga ima tvoja mati, ki živi s teboj tako zelo rada! A tudi ti ga imaš zelo rad! Oblačiš ga kot kraljevega sinčka, klobuk ima, kravato, brezhibno zlikano obleko. Zelo se zanimaš za njegovo napredovanje v šoli in vsak teden stopaš, gotov, ponosen in pomemben do gospoda učitelja (ne pozabi na darilce ob koncu šolskega leta!), ki ti vsakokrat z občudovanja vredno potrpežljivostjo in prijaznostjo zagotavlja, da je vse v redu. Kako si ponosen nanj (na sinčka)! Kaj bo že postal? Inženir, zdravnik, znanstvenik? Dobro pomisli, kateri je poklic bodočnosti, ker bo v kratkem tudi Italija streljala umetne satelite! Vsekakor, študiral bo in ne bo šel s štirinajstim letom za vajenca, kot sinovi očetov, navadnih delavcev, z negotovo službo, ki stanujejo v istem poslopju in od katerih te loči le tenek zid iz opeke (in ki imajo radijski aparat vedno odprt na vso moč)! In tvoja žena? Tudi nanjo si ponosen! Pazi, da bo na sprejemu, ki ga bo priredila ravnateljeva gospa in na katerega sta povabljena, vse v redu! Žena naj priložnostno obleko kupi kar v isti trgovini, kjer navadno kupujete na obroke! Ravnateljevi gospe, gostiteljici, bo gotovo zelo ugajala.

Si srečen? Si »nekaj«? Seveda si! Tvoj položaj se bo še izboljšal, ko bo prišel povišek, za katerega ste pripravljeni stavkati! Da pa si že sedaj gospod, dokazuje dejstvo, da imaš, ko dežuje dežnik in dežni plašč! Pozdravljen! Prav škoda bi bilo, če bi sedaj vrgli atomsko bombo!

Dr. PRIMAVERA (POMLAD)

Morda se boste vprašali, kaj pomeni naslov tega odstavka. Smo že tu z razlago. Podobna imena smo brali v naših časopisih v dneh, ko je šlo za svobodno izbiro zdravnika. Kaj so pomenila? So nam italijanski zdravniki razlagali, kaj naj bi njih imena pomenila v slovenščini? Ne, oglašali so zdravniki, Italijani, ki so bili nekoč Slovenci in so to zopet, pa čeprav samo v oklepaju, postali iz gole koristi. Ubo-ga lira (denar), kaj vse človek naredi zate!

MALI PORTRET

Maria Cosini ali Cortini, 70 let ali več, mrliškega obraza, suha, umazana, raztrgana. Mož ji je umrl, edini sin je leta 1925 baje odšel v Ameriko in izginil. Berači že mnogo let v središču mesta. Nekega deževnega dne je padla v lužo na cesti (Goričani mislijo, da imajo samo oni luknje na mestnih ulicah! Imamo jih tudi mi!) in novoobogatela gospa, ki je šla mimo, je ogorčeno zavpila: »Pijanka!«

MASKE

Še nekega dne, je na ulici med množico mož vpil in govoril, a nihče ga ni poslušal. Ni bilo ob pustu, a bil je edini brez maske.

VOŠČILO MILKI HARTMANOVI

Nudimo vam zaključno kitico poezije Obdravskega, posvečene Milki Hartmanovi ob 60-letnici rojstva:

*Dolgo naj živi še Milka
tam ob meji dveh držav,
mnogo let in zim budilka
bodi zvestim, to bo prav!*

Seveda bo prav!

DVE ZLOBNI PRIPOMBI

Filip, mož angleške kraljice Elizabete, je baje deljal nekemu fotografu, ki ga je dalj časa nadlegoval: »Poberite se, imamo že enega takega kot ste vi v družini!«

Druga zlobna pripomba, druge zlobne besede (ver-jemite, niso naše, slišali smo jih iz ust prijatelja): »Odkar so tržaški radijski postaji znižali kredit za 20 odst., je pričela varčevati za 120 odst.« Hudobnež!

SESTANEK EVROPSKIH PISATELJEV

V Florenci so se pred dnevi sestali, prvič v zgodovini, pisatelji in pesniki vseh evropskih držav. Čeprav je kronika le obrobno omenila ta dogodek, je bila to po našem mnenju pomembna stvar. V Florenci niso bile strojepisne, ampak miselni velikani, filozofi, kritiki, Nobelovi nagajenci, različnih mišljenj in različnih (belih, črnih, rdečih) držav, ki so bili prepričani, da lahko med seboj sodelujejo, da so končno istega mišljenja, da je sporazumevanje možno in potrebno. Ali ni to vesel dogodek? Ali ni to zgled, ki lahko velja za vse? Čas pomembne zmage, zmage razuma in bratstva.

ČRNA KRONIKA

Pod naslovom »Vesti iz gorenjskih vasi«, smo ne-kje brali: »Sovraštva med županom in učiteljem, ki je trajalo 15 let, je vendarle konec!« Kaj mislite, da sta župan in učitelj pokopala staro sovraštvo? Kaj še! Pokopali so učitelja!

CLAUDIO VILLA

Iz pevskega sveta. Claudio Villa bo baje prenehal svojo kariero. Zato lahko zapojemo:

Vse je veselo kar živi, kar živi,
vse je veselo kar živi, kar živi...

(Nadaljevanje z 2. strani)

nostjo, ocenami in poročili. Posreči se enkrat bolj, drugič manj. Težava LV je v tem, da talenti, ko zapuste srednjo šolo, zapuste tudi Literarne vaje. Mnogi se oglašajo še marljivo po drugih listih in revijah, večina pa utihne. Seveda to ni prav. Morali bi nadaljevati. Izmed desetih bo morda vsaj eden le uspel in literarno nekaj pomenil. Zato pogum! Ko zapustite srednjo šolo in Literarne vaje, oglasite se v »Mladiki« ali pa kje drugje. Samo ustaviti se ne, če imate veselje in talent.

SPREMENJENA SLIKA VASI

Ko sem bil na praznik sv. Jožefa v Ricmanjih, skoraj nisem več spoznal te naše vasi. Tiste nekdanje Ricmanje so kar utonile v množici ljudi, v vpitju in trušču in zdelo se mi je; da to ni več naša vas. S težavo sem se prerival skozi gnečo in nisem mogel razumeti, da se je vse tako spremenilo. Res, da sem že star, vendar tako strašno star spet ne.

Spomnil sem se na tista lepa opasila, ki so bila nekoč v naših vaseh. Največji dogodek je bila slovesna maša v cerkvi, potem pa veselje zunaj. A vse je bilo domače, naše. Bilo je res lepo.

Zdaj pa glavni dogodek, to je cerkvena pobožnost, skoraj utone v vrišču in krik. Sejem je preveč kričav tam okoli cerkve. Mislim, da bi se moral premakniti malo bolj stran.

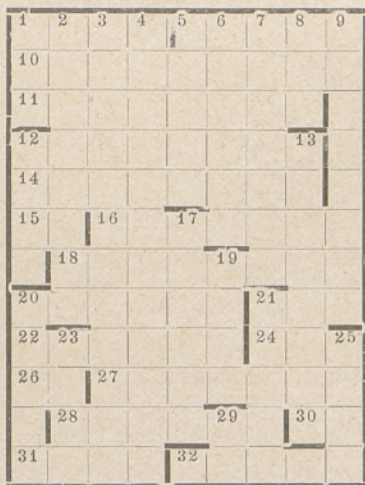
Ves ta dan popolnoma izgubi svoj slovesni značaj. Samo denar je važen — kdo bo več prodal. Vse ponuja, vse kriči.

Veste, da mi je bilo kar hudo, ko sem odhajal. Kaj se Vam zdi, ali ne bi bilo mogoče kaj narediti, da bi naše vasi ostale vendar bolj slovenske tudi in še posebej na največje vaške praznike? Čeprav je bilo mnogo ljudi letos v cerkvi. **S. Pertot**

Popolnoma razumemo Vašo bolečino. A drugega izhoda ne vidimo kot to, da poskrbe vaščani sami, da bodo njihovi prazniki bolj njihovi.

UGANKARSKI KOTIČEK

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. ozvezdje, 10. brezvezje, 11. srednjeveška verska igra, 12. nauk o lepoti, 14. nerodoviten, neplovovit, 15. prisl. členica, 16. veljak, velikaš, 18. od atom. bombe porušeno mesto na Japonskem, 20. reka in mesto v Kanadi ($w = v$), 21. konica, 22. eden izmed Sokratovih učencev, 24. divja zver, 26. egipčanski sončni bog, 27. branje, 28. ena izmed ZDA, 30. kemična oznaka za zlato, 31. jezero v Abesinskem gorovju, 32. velika posoda.

Navpično: 1. vpraš. prislov, 2. pomočnik, 3. znanstveno urejen, sestanek, 4. vpraš. zaimki, vprašalnice, 5. ogrniti, pregrniti, 6. obleka, 7. nalepka, 8. medmet, 9. vrsta premoga, 12. severnošpanska reka, 13. politična priključitev, prilastitev ozemlja, 17. vrsta plesa, 19. prestolnica Jemena, 20. obrat, 21. slovesna obredna oprava, 23. telesna poškodba, 25. prestolnica Koreje, 29. predlog.

ANDREJA BELIČIČA

POSETNICA

G. JANKO SRAKAR

Od kod je doma ta gospod?

TEŽAK RAČUN

$$\begin{array}{r} AB \times CD = EBF \\ + \quad + \quad - \\ \hline ADE : B = DG \\ \hline BCF + AA = BBD \end{array}$$

Istim črkam pripadajo iste številke; dopolni račun!

ZA DOBRE RACUNARJE

Kandidat je pri nekem izpitu porabil $1/2$ časa, ki ga je imel na razpolago, za izvršitev naloge, $1/3$ za prepis in $1/9$ za končni pregled. List je oddal 20 minut pred koncem določene časa. Koliko časa je torej imel na razpolago?

REŠITVE IZ ŠTEV. 1-2

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. pastorala, 8. Anaksim, 11. marioneta, 12. emajliran, 13. tod, 16. motika, 17. anioni, 18. kis, 19. stanovati, 24. kalorija, 26. erotika, 27. lo, 28. ti, 29. gos, 30. Avon, 31. korner, 32. Ana. **Navpično:** 1. pamet, 2. Anam, 3. Sara, 4. riniti, 5. Amerika, 6. letaki, 7. ananas, 9. kij, 10. Solon, 14. Ontario, 15. dialog, 16. monoton, 17. asket, 20. oris, 21. vikar, 22. talon, 23. ikona, 25. Java.

SKRITI REK

Tisti, ki si sam ne skuša pomagati, ni vreden, da mu kdo drug pomaga.

Literarni pogovori

R. V. Lepa hvala za novelo »Pilato va žena«. Nismo še našli celeletne povesti, ki bi jo objavljali v nadaljevanjih, zato si bomo skušali pomagati le z dvema, tremi nadaljevanji. Vaša pošiljka bo že ta problem reševala.

MASA. Ponovno sem bral Vaš »Prvi sestanek«, pa vedno bolj čutim, da noveli še vedno nekaj manjka: tiste psihološke poglobljenosti, ki bi dala zgodbi večjo verjetnost. Tako zveni preveč enostavno, skoraj naivno. Preveč je samo zgodba. Mislim, da bi ji dali lahko nekaj žlahtnosti. Poslal bi Vam jo, da bi jo predelali, pa ostajate pod psevdonimom neznani in brez naslova.

FAVSTINA. To in ono bi bilo treba tudi v Vaši noveli »Ne odhajaj!« izpopolniti, tako v slogovnem kot v jezikovnem oziru. Zgodba sama ni dovolj jasna in logična, oziroma je pre malo zgodbe in preveč čustvenih vzdihov in ponavljanj. Za izrazito čustveno razpoložensko prozo pa bi morali napisati nekako pesem v prozi. Ta pa zahteva v celoti prefinjen izraz, ritem in fino jezika. Vaša novela ima vse to samo tu pa tam. Potem se več ne dvigne. Ker pa hočete, da je natisnjena taka kot je, ali pa ne želite natisnjene, je pač nismo mogli objaviti.

ALEKSIJ. Objavili smo Vaše zadnje pesmi, a so v tiskarni že tudi tiste, ki ste jih poslali pred temi. Vendar naj Vas to ne moti, ampak pošljite nove. Prav za velikonočno številko boste verjetno imeli kaj primernih.

LIP. Vaša razprava je pretežka za našo revijo. Pošiljamo Vam jo nazaj. Hvala za dobro voljo.

E. K. Poslali ste več pesmi in ste hoteli strogo vrednotenje. Vse so sad trenutnega razpoloženja in nedognane. Najbrž ste jih takoj poslali, ko ste jih napisali. Če bi jih danes ponovno sami brali, bi najbrž čutili, kaj jim manjka. Navadno je potrebna vsaka stvar, ki jo napišemo, naše ponovne kritične presoje, posebno še literatura. Zdi se, da poslane pesmi niso še povsem dozorele in je bolje, da jih ne objavimo.

BEŽEK. Zanima Vas moje mnenje o Vaši noveli »Kraški požiralnik«. Ponovno sem jo bral. Zdi se, da ste se naučili marsikaj pri pisatelju Rebuli. To Vam ni v škodo, le otresti se morate vpliva, da ne boste uporabljali tako zelo podobnih izrazov. Žal, da se pa niste naučili, kako je treba razplesti zgodbo — prav zgodbe Vam manjka! Skušajte napisati nekaj, kar boste sami doživeli in ostanite pri Krasu. Pišite o njem in o življenju na njem. Ne odtegnite se mu. Revija bo takih prispevkov vesela.

NEPODPISANI. Vaše pesmi niso tako slabe, da Vas bi moralo biti sram. Podpišite se! Rajši s pravim imenom kot s psevdonimom.

VSEM. Pošljite prispevke pravočasno. Za velikonočno - aprilsko številko pošljite prispevke najkasneje do 10. aprila.

Jože Peterlin

„TRIVENETA“ Broker di Assicurazioni

S.I.D.A. Soc. Italiana di Assicurazioni e Lloyd Internazionale
TRST — ULICA FABIO FILZI 8 — TEL. 28-240

POSOJILA

uslužbencem javnih in zasebnih ustanov.

Najugodnejši pogoji, priznani po zakonu.

ZAVAROVALNA PODROČJA

Požar • tatvina ■ razbitje šip in kristala.

Prevozi • morski, kopni in zračni. Poškodbe • običajne, službene in neslužbene. • Poškodbe pri aeronavtiki.

Škoda zaradi toče.

Kavcije, dolgovi in tveganje na delu.

Vse potrebne informacije Vam lahko dà naš sodelavec Edi Košuta. • Telefon 28-240 od 12. do 13. in od 15. do 16. ure.

TVRDKA

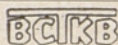
Kerže

TRST • Piazza S. Giovanni 1

Ustanovljena leta 1866

Trgovina na drobno in debelo

ŠTEDILNIKI - PEČI na plin električno, les in premog. ELEKTRIČNI LIKALNIKI, PRALNE STROJE, grelci za vodo, hladilniki. ELEKTRIČNE LUČI VSEH VRST, SERVISI IN DEKORATIVNI PREDMETI iz keramike, porcelana in kristala. NAMIZNI PRIBORI IZ NERJAVEČEGA JEKLA - MNOGOŠTEVILNI PREDMETI ZA KUHINJO, dom, restavracije, gostilne in podobno

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 • VPLAČANIH LIR 180.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TELEF. ŠT. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

NOVA
MANUFAKTURNA
TRGOVINA

JOSIP PODOBNIK

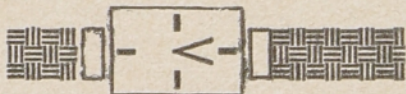
OPČINE - Ul. dei Salici 1 - Tel. 21-090

Zadovolj vsak okus, ima veliko izbire in solidno postrežbo

URARNA IN ZLATARNA

KAROL MIKOLJ

TRST
Campo S. Giacomo 3
Telefon 95-881

DROGERIJA

KAREL PODOBNIK

OPČINE - Proseška ulica 22 - Telefon 21-552

Zaloga vsega potrebnega blaga
Postrežba je hitra in solidna

Za dobro voljo

»Doktor, že pet minut vam kažem jezik in vi se ne na vse to še poživigate ne!«

»Nič ne de, gospa, hotel sem napisati recept — ne da bi me nadlegovali.«

Med pijanci — »Vidiš letalo, ki leti tam visoko, visoko?«

»Cujem ga, a ga ne vidim...«

»Seveda ne! Saj si manjši ko jaz.«

Skupina Amerikancev je priredila izlet na Vezuv. Ko so prišli na vrh k žrelu, zavpije eden: »Tu je bolj vroče kot v peklju!«

Njihov vodič zamomlja na to: »Ti Amerikanci, povsod so že bili!«

Plah mladenič, ki si ni upal razkriti ljubezni svoji dragi, se končno ojunaci in ji reče: »Draga! Bi ti bilo všeč biti pokopana v naši družinski grobnici?«

V turističnem obmorskem mestu je bil pribit na cerkvenih vratih napis: »V tej cerkvi ni bazena!«

Nekemu kmetu so razlagali, kako je treba rabiti traktor. Tehnik mu je končno dejal: »Ali ste vse razumeli?«

»Vse. Toda hotel sem vas vprašati, kam moram vpreči vola?«

Bogat industrijec se vrne z dežele v mesto. Tu plača šoferju 500 lir. Šofer se mu zahvali in reče: »Spoštovani gospod, vaša hči mi je dala za isto pot 5000 lir.«

»Prav nič me ne preseneča,« odgovori bogat industrijec, »ona lahko dà, ker ima bogatega očeta, toda jaz sem sirota!«

»Iskreno vam čestitam. Izreden red v vaših zaporih me zelo preseneča!« S temi besedami in s prisrčnim stiskom roke ravnatelju zaporov je neki kaznjavec ušel iz zavora pri glavnih vratih v Porto Alegre (Brazilija), ob obisku nadzornika zaporov.

Vsako leto se po vsem svetu rodi približno 8 milijonov več moških ko žensk. Kako neutemeljen je torej ves strah žensk, da ostanejo brez moža!

Največji novc na svetu hranijo na Švedskem: novc desetih tolarjev iz 17. stoletja. Je bronast, v premeru ima 82 cm in tehta »samo« 22 kg.

»Kraljevi« metuljček, ki živi v Ameriki in Oceaniji, je zelo požrešen. Ko bi bil tako velik kot človek, bi pri enem samem obedu pojedel nad 50 kg jedi.

Ko bi se 500.000-tonski ladji, ki dela 54 km na uro, ustavili motorji in bi se ta predala vodni sili, bi se ustavila šele, ko bi preplula 7.700 metrov v eni uri in 13 minutah.

CENA 100.- LIR